

UNIVERZITET U SARAJEVU

ŠUMARSKI FAKULTET

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

STUDIJSKI PROGRAM TREĆEG CIKLUSA STUDIJA

ŠUMARSTVA I HORTIKULTURE

(Prilog 1)

SADRŽAJ

1. Osnovne informacije o studijskom programu	4
1.1. Podaci o doktorskom studijskom programu	4
1.2. Obrazovni ciljevi studijskog programa i kompetencije doktoranata	4
1.3. Zvanje koje student stiže završetkom studija	5
2. Opis studijskog programa	5
2.1. Struktura i organizacija studijskog programa	5
2.1.1. Aktivnosti tokom studijskih semestara i godina	9
2.1.2. Opterećenje studenta	9
2.2. Plan studijskog programa	9
2.2.1. Predmeti dokorskog studijskog programa šumarskih i hortikulturnih nauka	10
Obavezni predmeti	10
Primijenjene multivarijacione analize	10
Etika i metodologija naučnog rada	11
Seminar za doktorante	12
Interdisciplinarni predmeti	13
Korištenje šumske biomase	13
Sistemi interakcije između društva i prirodnih resursa	15
Bioraznolikost šumskih ekosistema u BiH	16
Šuma i klimatske promjene	18
Multifunkcionalno planiranje gazdovanja šumama u BiH	19
Dizajn urbanog pejzaža	20
Izborni predmeti	21
Matična oblast – Iskorištavanje šuma	21
Savremene tehnologije u iskorištavanju šuma	21
Ergonomija u iskorištavanju šuma	23
Studija rada i vremena u iskorištavanju šuma	24
Iskorištavanje šuma i šumski okoliš	26
Matična oblast – Projektovanje i građenje u šumarstvu i urbanom zelenilu	28
Eksploatacija šumske transportne infrastrukture	28
Klasične i savremene metode projektovanja šumske transportne infrastrukture	29
Ekološki prihvatljive metode uređenja bujičnih slivova	30
Savremeni materijali u protiverozionim radovima	31
Projekti u pejzažnoj arhitekturi	32
Planiranje i projektovanje urbanog zelenila	33
Urbani otvoreni prostori	34
Rekonstrukcija urbanog zelenila	35
Matična oblast – Ekonomika, politika i organizacija šumarstva i urbanog zelenila	36
Upravljanje u šumarstvu	36
Međunarodna šumarska politika	38
Ekonomika okoliša	39
Finansiranje održivog šumarstva	41
Matična oblast – Ekologija šuma i urbanog zelenila	42
Valorizacija i metode vrsne i unutarvrsne raznolikosti	42
Morfološke karakterizacije određenih drvenastih vrsta	44
Sekundarni metaboliti i njihova primjena	45
Metode prikupljanja i analize fitocenoloških podataka	47
Analitika sekundarnih metabolita	48
Matična oblast – Uzgajanje šuma i urbanog zelenila	49
Tehnike obnove šuma i smjena generacija	49
Uzgajanje i diverzitet prirodnih šuma	51
Polivalentno uzgajanje šuma	52

Revitalizacija opožarenih površina	53
Populacijska struktura šumskih ekosustava	54
Biotehnologija i genetski inženjering u šumarstvu i hortikulturi	55
Reprodukциони materijal u hortikulturi	56
Arborikultura	57
Matična oblast – Zaštita šuma i urbanog zelenila	58
Dijagnostika i monitoring šumskih štetnika	58
Metode utvrđivanja zdravstvenog stanja šuma	59
Prognoza šumskih požara	60
Laboratorijske tehnike u dijagnostici patogena šumskog drveća	61
Matična oblast – Uređivanje šuma i urbanog zelenila	62
Satelitski snimci u istraživanju urbanog zelenila	62
Primjena satelitskih snimaka u šumarstvu	63
Metode izrade zapreminskih tablica i tarifa	64
Primjena savremenih tehnologija u inventuri šuma	65
Ekološko-proizvodne klasifikacije šuma	67
Informacioni sistem u šumarstvu	69
Dinamika prirasta šumskih stabala i sastojina	70

Prilog 1.

1. OSNOVNE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU

1.1. PODACI O DOKTORSKOM STUDIJSKOM PROGRAMU

Naziv programa	Šumarske i hortikulture nauke
Univerzitetski stepen	III Ciklus univerzitetskog obrazovanja (Doktorski studij)
Nosilac studijskog programa	Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu
Diploma	Doktor biotehničkih nauka – naučno polje šumarstvo ili hortikultura
Trajanje studija	3 godine – 6 semestara
Vrijednost studijskog programa u kreditnim bodovima	180 (E)CTS

1.2. OBRAZOVNI CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA I KOMPETENCIJE DOKTORANATA

Studijski program trećeg ciklusa (doktorski studij) šumarskih nauka u potpunosti je profilisan kao istraživačko-akademski studij i za cilj ima obezbjeđivanje formalno priznatog najvišeg, trećeg stepena, univerzitetskog obrazovanja, odnosno zvanje doktora nauka.

Program kroz uključivanje kandidata u naučno-istraživački rad, interaktivne metode prenosa i usvajanja znanja te samostalno planiranje, realizaciju i odbranu doktorske teze, treba da osposobi kandidate za samostalno planiranje i realizaciju istraživanja u oblasti studija. Studij pripada biotehničkom naučnom području, naučnom polju šumarstva i hortikulture, a svojim timom nastavnika i predmetima koje se kandidatima nude pokriva praktično sve grane ovoga naučnog polja. Studij treba da omogući:

- sistematsko razumijevanje naučne grane biotehničkih nauka u okviru naučnog polja šumarstva i hortikulture,
- osposobljenost za samostalni istraživački rad u okvirima naučne grane šumarstva i hortikulture,
- osposobljenost za sintetiziranje, eksplikaciju, dizajniranje, implementaciju i prihvatanje procesa zasnovanih na naučnim dostignućima,
- osposobljenost za samostalno originalno istraživanje koje naučnim radom proširuje granice znanja, a čiji neki dijelovi zaslužuju objavu u domaćim i međunarodnim referentnim publikacijama,
- osposobljenost za kritičku analizu, evaluaciju i sintezu novih i kompleksnih ideja
- izgradnju stava kojima se u akademskom i profesionalnom kontekstu etički odgovorno promoviše tehnološki i društveni napredak zasnovan na znanju.

Završetkom studijskog programa šumarske i hortikulture nauke doktoranti će biti u stanju samostalno osmisliti i organizovati realizaciju zahtjevnih istraživačkih programa i projekata u okviru naučnog polja šumarstva i hortikulture, te samostalno pripremiti i evaluirati izvještaje i prezentirati rezultate programa i projekta. Za ove opšte kompetencije student će se pripremati kroz nastavu na predmetima studijskog programa, a posebno kroz istraživački rad i izradu svoje doktorske disertacije. Na ovaj

način kod studenta će se razvijati sposobnosti koje treba da vode ka njegovoj/njenoj kompetentnosti za:

- analizu, evaluaciju i sintezu u postavljanju i rješavanju problema,
- naučno utemeljenu procjenu zahtjeva šumarske i hortikulture prakse i primjenu naučnih saznanja znanja u praksi,
- vladanje i komuniciranje produbljenih znanja iz domena nauke u šumarstvu i hortikulturi,
- timski rad i samostalno argumentovano donošenje procjena, sudova i odluka.

1.3. ZVANJE KOJE STUDENT STIČE ZAVRŠETKOM STUDIJA

Završetkom studijskog programa trećeg ciklusa studija šumarskih i hortikulturnih nauka stiče se zvanje doktora biotehničkih nauka – naučno polje šumarstvo ili hortikultura.

2. OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA

2.1. STRUKTURA I ORGANIZACIJA STUDIJSKOG PROGRAMA

Studijski program trećeg ciklusa studija šumarskih nauka je naučno-istraživački orijentisan studij na kojem student treba da ostvari 180 (E)CTS bodova. Kroz nastavu u užem smislu stiče se 42 (E)CTS boda. Preostali bodovi stiču se istraživačkim radom koji je u najvećoj mjeri vezan uz temu doktorske disertacije. (E)CTS bodove po osnovu istraživačkog rada student realizuje eksperimentalnim radom u laboratorijama ili ogledima postavljenim u proizvodnim uslovima, verifikovanom istraživačkom djelatnošću te izradom i odbranom prijavljene doktorske disertacije.

Tokom studija, a najkasnije prije pristupanja javnoj odbrani doktorske disertacije, doktorant treba:

- objaviti najmanje jedan rad vezan uz temu svoje disertacije u znanstvenom časopisu koji je indeksiran, ili
- izložiti po jedan rad iz šire oblasti teme disertacije na domaćem i međunarodnom naučnom skupu.

Nastava iz obaveznih i izbornih predmeta realizuje se tokom prvog i drugog semestra studija. U preostalom dijelu studija doktorski kandidat se kroz istraživački rad osposobljava za samostalan naučno-istraživački rad. Istraživački rad tokom studija podrazumijeva vođeni (tokom I i II semestra) i samostalni rad kandidata nadziran od strane izabranog mentora ili komisije koju formira Vijeće dokorskog studija (od III do VI semestra) koji se verifikuje prezentiranjem naučnih radova na naučnim skupovima, objavljivanjem naučnih radova u indeksiranim časopisima i izradom i odbranom doktorske disertacije.

2.1.1. Aktivnosti tokom studijskih semestara i godina

Slijedi kratak prikaz aktivnosti planiranih tokom tri godine studijskog programa trećeg ciklusa studija šumarskih i hortikulturnih nauka.

I godina

Nastavne obaveze

Studenti tokom prvog i drugog semestra pohađaju nastavu i polažu ispite iz obaveznih i odabranih izbornih predmeta, prema programu i propozicijama svakog predmeta. Student sa početkom drugog semestra bira interdisciplinarni predmet studijskog programa, a početkom drugog semestra izborne predmete koje će kao pohađati na studijskom programu III ciklusa studija matičnog fakulteta ili na drugim visokoškolskim institucijama u zemlji ili inostranstvu. U odabiru izbornih predmeta studentu pomaže nastavnik – akademski savjetnik.

Istraživačke obaveze

Kod upisa studija student Vijeću doktorskih studija podnosi preliminarnu istraživačku namjere, odnosno izražava interes za istraživanje u određenoj oblasti koje bi trebalo rezultirati izradom i odbranom okvirno planirane doktorske disertacije. Najkasnije sa početkom drugog semestra student od Vijeća dokorskog studija traži da mu se na njegov prijedlog dodijeli akademski savjetnik iz reda nastavnika angažovanih na studijskom programu. Sa akademskim savjetnikom student preciznije definiše užu oblast doktorske disertacije i njen okvirni koncept, odnosno priprema materijal koji će rezultirati izradom prijedloga teme doktorske disertacije.

II godina

Nastavne obaveze

Student tokom trećeg semestra može polagati ispite iz obaveznih i izbornih predmeta koje nije položio tokom prvog i drugog semestra.

Istraživačke obaveze

Druga godina studija predviđena je za istraživački rad studenta (priprema i objavljivanje, odnosno prezentiranje naučnih radova, rad na doktorskoj disertaciji).

Najkasnije sa početkom III semestra studija, student prijavljuje prijedlog teme doktorske disertacije Vijeću studija u kojem se navode pristup, metode i očekivani rezultati.

Vijeće studija razmatra predloženi prijedlog teme doktorske disertacije i nakon njene pozitivne valorizacije određuje nastavnika supervizora koji će usmjeravati studenta kod pripreme projekta doktorske disertacije. Student je dužan da prije početka IV semestra izradi projekt doktorske disertacije i pristupi njegovoj odbrani.

Projekt disertacije predstavlja detaljan program istraživanja koji obuhvata slijedeće:

- eksplikaciju problema koji će se istraživati s posebnim osvrtom na dosadašnja istraživanja koja su provedena u istraživanom području;
- ciljeve koji se istraživanjem žele postići;
- hipoteze koje treba obrazložiti vodeći računa o dosadašnjim istraživanjima;
- metode istraživanja koje će se koristiti kako bi se postavljene hipoteze ispitale, odnosno kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi istraživanja;
- očekivane doprinose istraživanja;
- pregled osnovne literature iz područja istraživanja;

- prijedlog termina plana koji osigurava izradu doktorske disertacije po fazama izrade;
- izjavu studenta kojom iskazuje motive i razloge zbog kojih vjeruje da je kvalifikovan za predloženo istraživanje.

Projekt se brani pred komisijom od najmanje tri člana koju na zajednički zahtjev studenta i nastavnika supervizora formira Vijeće doktorskog studija. Jedan od članova komisije je i eventualni mentor pri izradi doktorske disertacije. O odbrani projekta doktorske disertacije komisija sačinjava izvještaj i dostavlja ga Vijeću doktorskog studija.

Na osnovu pozitivnog izvještaja komisije i odluke Vijeća doktorskog studija, student može Nastavno-nučnom vijeću Fakulteta prijaviti temu doktorske disertacije.

Po podnošenju prijave teme doktorske disertacije, Nastavno-nučno vijeće Fakulteta formira prijedlog komisije za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije i kandidata i upućuje ga na odobravanje Senatu Univerziteta. Jedan od članova ove komisije je mentor kandidata pri izradi doktorske disertacije.

Nakon imenovanja, komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije i kandidata priprema izvještaj i predstavlja ga Nastavno-nučnom vijeću Fakulteta. Ukoliko Nastavno-nučno vijeće Fakulteta prihvati pozitivan izvještaj o podobnosti teme doktorske disertacije i kandidata, kandidat stiče pravo na prijavu radne verzije doktorske disertacije.

III godina

Istraživačke obaveze

Nastavkom istraživačkog rada u trećoj godini studija student se u najvećoj mjeri posvećuje radu na svojoj doktorskoj disertaciji i prezentaciji naučno-istraživačkih radova.

Tokom V ili najkasnije početkom VI semestra student podnosi mentoru na razmatranje radnu verziju doktorske disertacije. Po pribavljenom pozitivnom mišljenju mentora, radna verzija doktorske disertacije se upućuje Vijeću doktorskog studija na daljnju proceduru. Vijeće doktorskog studija upućuje prijedlog komisije Nastavno-nučnom vijeću Fakulteta da se imenuje komisija za ocjenu doktorske disertacije. Na prijedlog Nastavno-nučnog vijeća Fakulteta komisiju za ocjenu doktorske disertacije imenuje Senat Univerziteta.

Nakon imenovanja komisije za ocjenu doktorske disertacije mentor u roku ne dužem od mjesec dana zakazuje prezentaciju radne verzije doktorske disertacije koja se obavlja pred komisijom za ocjenu doktorske disertacije, a kojoj pored sekretara Vijeća studija i zapisničara, slobodnom voljom prisustvuju i nastavnici koji učestvuju u realizaciji nastave na studijskom programu. Postupak prezentacije radne verzije doktorske disertacije se vrši prema odredbama pravila o III ciklusu studija Univerziteta i Fakulteta.

Nakon provedenog postupka prezentacije radne verzije doktorske disertacije i dostavljanja eventualno korigovane radne verzije doktorske disertacije, komisija za ocjenu doktorske disertacije sačinjava izvještaj sa ocjenom prezentacije radne verzije doktorske disertacije kojeg, zajedno sa pisanom radnom verzijom doktorske disertacije, dostavlja Nastavno-nučnom vijeću Fakulteta.

Nastavno-nučno vijeće na svojoj oglasnoj ploči, web stranici i pisanim medijima objavljuje da se izvještaj komisije za ocjenu doktorske disertacije i radna verzija doktorske disertacije stavljaju na 30-dnevni uvid javnosti.

Eventualne primjedbe i sugestije javnosti razmatra komisija za ocjenu radne verzije doktorske disertacije i u roku od 15 dana dostavlja na razmatranje Vijeću studija. Po isteku ovih rokova, Nastavno-naučno vijeće Fakulteta na prijedlog Vijeća studija razmatra izvještaj komisije za ocjenu doktorske disertacije i eventualne primjedbe javnosti. Nakon razmatranja, Nastavno-naučno vijeće Fakulteta donosi odluku o prihvatanju, odbijanju ili vraćanju radne verzije doktorske disertacije na dopunu ili izmjenu. Prijedlog svoje odluku o prihvatanju ili odbijanju radne verzije doktorske disertacije, odnosno konstataciju da je kandidat odustao od studija, Nastavno-naučno vijeće Fakulteta upućuje na usvajanje Senatu Univerziteta.

Na osnovu odluke Nastavno-naučnog vijeća Fakulteta o prihvatanju radne verzije doktorske disertacije i prijedloga za imenovanje komisije za odbranu doktorske disertacije, Senat Univerziteta imenuje komisiju za odbranu doktorske disertacije koja provodi postupak javne odbrane doktorske disertacije.

Pravo na javnu odbranu doktorske disertacije student – doktorski kandidat stiže nakon što je realizovao potreban broj (E)CTS bodova po svim ostalim studijskim obavezama predviđenim planom i programom studija.

Javna odbrana doktorske disertacije provodi se u skladu sa odredbama pravila o III ciklusu studija Univerziteta i Fakulteta.

Tokom studija doktorski kandidat treba da realizuje potreban broj (E)CTS prema slijedećim kriterijima:

#	Kriteriji	(E)CTS
1.	Pohađanje nastave i polaganje ispita	<u>42</u>
2.	Studentska aktivnost*	<u>48</u>
3.	Doktorska disertacija	<u>90</u>
	- Projekt doktorske disertacije:	6
	- Radna verzija doktorske disertacije (odbranjena):	78
	- Javna odbrana doktorske disertacije (odbranjena):	6
U k u p n o (E)CTS		<u>180</u>

Studentska aktivnost*

Studentske aktivnosti	Mogući broj kredita
Publikacija u SCI/ SCE časopisu	10
Publikacija u CAB	5
Publikacije u neindeksiranim časopisima	2
Predavanje na Univerzitetu (vježbe, terenska nastava, učešće u nastavi)*	3
Učešće na domaćem naučnom skupu sa usmenim saopštenjem	5
Učešće na međunarodnom naučnom skupu sa usmenim saopštenjem	8
Učešće na domaćem naučnom skupu sa posterskim saopštenjem	2
Učešće na međunarodnom naučnom skupu sa posterskim saopštenjem	3
Učešće u domaćem projektu	3
Učešće u međunarodnom projektu	5
Knjige, dijelovi knjiga, patenti, softverska rješenja	5
Naučno usavršavanje u funkciji izrade teze (do 1 mjeseca)	3
Naučno usavršavanje u funkciji izrade teze (1 – 3 mjeseca)	5
Naučno usavršavanje u funkciji izrade teze (preko 3 mjeseca)	8

2.1.2. Opterećenje studenta

Studijski program trećeg ciklusa studija šumarskih i hortikulturnih nauka traje tri godine (6 semestara) i vrednuje se sa ukupno 180 (E)CTS bodova, uz okvirno opterećenje od 30 (E)CTS bodova po semestru.

Studentima koji studijski program trećeg ciklusa upisuju sa zvanjem magistra nauka na osnovu zahtjeva studenta i odluke Vijeća doktorskog studija priznaje se 60 (E)CTS bodova po osnovu pohađanja nastave i polaganje ispita (42 /E/CTS boda). Na ovaj način opterećenje ovih studenata na doktorskome studiju iznosi 120 (E)CTS koje oni treba da ostvare kroz realizaciju obaveza predviđenih u III, IV, V i VI semestru studija navedenih pod tačkama 3 – 6 u prethodnoj tabeli.

2.2. PLAN STUDIJSKOG PROGRAMA

Okvirni plan studijskog programa trećeg ciklusa studija šumarskih (hortikulturnih) nauka predstavljen je u slijedećoj tabeli:

Semestar	Aktivnost	Broj (E)CTS
I	Obavezni i interdisciplinarni predmeti* - seminar za doktorante	(30)
II	Izborni predmeti**	12
	Istraživački rad	8
	Studentska aktivnost	10
		(30)
III	Projekt doktorske disertacije	6
	Istraživački rad	10
	Studentska aktivnost	14
		(30)
IV	Istraživački rad	18
	Studentska aktivnost	12
		(30)
V	Istraživački rad	18
	Studentska aktivnost	12
		(30)
VI	Izrada doktorske disertacije	24
	Priprema i odbrana disertacije	6
		(30)
U k u p n o (E)CTS		(180)

*Obavezne i interdisciplinarnе predmete studija utvrđuje Vijeće doktorskog studija Fakulteta

**Izborne predmete kandidat bira u dogovoru sa imenovanim akademskim savjetnikom prema principu njihove srodnosti sa temom istraživanja koje će rezultirati doktorskome disertacijom. Izborni predmeti se biraju sa liste izbornih predmeta studijskih programa III ciklusa Fakulteta ili na drugim visokoškolskim institucijama sa kojima Fakultet ima uspostavljenu odgovarajuću saradnju.

2.2.1. Predmeti doktorskog studijskog programa šumarskih i hortikulturnih nauka

Opći predmeti

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		PRIMIJEJENE MULTIVARIJACIONE ANALIZE					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3001	I	OBAVEZNI		8	75		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		BIOMETRIKA, PLANIRANJE EKSPERIMENATA					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Azra Čabaravdić					
	Učesnici u nastavi	Saradnik					
Ciljevi predmeta	Istraživanje i analiza multivarijacionih pojava i procesa u šumarstvu i urbanom zelenilu						
Ishod učenja	Sposobnost korektnog odabira, primjene i tumačenja rezultata odgovarajućih statističkih metoda u analizi multivarijabilnih pojava u šumarstvu i urbanom zelenilu						
Sadržaj predmeta							
Pregled i primjena osnovnih statističkih metoda (deskriptivna statistika, jednostavna i višestruka linearna regresija, testiranje statističkih hipoteza; ANOVA, ANCOVA, MANOVA) Multivarijaciona regresiona analiza: Uopšteni linearni modeli (GLM) (opšti linearni modeli, višestruka linearna regresija: kontinuirane i kategorijske varijable) Nelinearni regresioni modeli (modeliranje standardnim i specifičnim nelinearnim funkcijama) Modeliranje mješovitim regresijskim modelima Faktorska analiza (explanatorna faktorska analiza; konfirmatorna faktorska analiza) Analiza glavnih komponenta (PCA, CA) Kanonička analiza (kanoničke korelacije CC, MCA) Klasterska analiza (hijerarhijsko združivanje, združivanje na bazi centroida, raspodjela i gustina) Klasifikacione tehnike: parametrijske klasifikacione tehnike (ML, FLL, MED); neparametrijske klasifikacione tehnike (nn), umjetna inteligencija, teorija višeznačnosti i sl. Softverska rješenja za primjenu metoda multivarijacione analize							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	50	Praktični rad	50	Seminari	40	Laboratorijski rad	
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	40	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
Čabaravdić, A. (2012): <i>Planiranje eksperimenata u biotehničkim naukama</i>. Šumarski fakultet. Univerzitet Sarajevo. Pećina, M. (2006): <i>Metode multivarijatne analize</i>. Sveučilište u Zagrebu. Agronomski fakultet. Fulgosi, A. (1984): <i>Faktorska analiza</i>, Mladost, Zagreb. Kovačić, Z. (1994): <i>Multivarijaciona analiza</i>, Ekonomski fakultet, Beograd. Johnson, R. A., Wichern, D. W. (1998): <i>Applied Multivariate Statistical Analysis</i>. Prentice-Hall International Edition, New Jersey.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij			Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov		
Prisustvo nastavi - konsultacije			-		-		
Seminarski rad			20		-		
Praktičan rad			40		-		
Završni ispit			40		-		
U k u p n o			100		55		
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa					
PREDMET							
Naziv predmeta		ETIKA I METODOLOGIJA NAUČNOG RADA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3002	I	OBAVEZAN			8	60	
Obavezni prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Sulejman Bosto					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Upoznati studente doktorskog studija sa: a/ osnovnim epistemološkim aspektima nauke; b/ metodološkim posebnostima prirodnih nauka na jednoj strani i društvenih, humanističkih i duhovnih nauka, na drugoj; c/ dati analitički prikaz osnova metodologije naučnog rada kako u aspektu istraživačkog procesa tako i u aspektu uobličavanja rezultata istraživanja u formama znanstvenih radova. Posebno težište stavlja se na postupke i procedure pripreme i izrade naučnog djela, na strukturu naučnog rada i na metode njegove izvedbe; d/ u završnom dijelu kolegija razmatraće se aspekti nauke u suvremenoj naučno-tehničkoj epohi: pitanje odgovornosti nauke sa stajališta, etike znanstvenog i istraživačkog rada, pitanje odgovornosti nauke i njezine tehničke primjene sa stajališta teorija, ekoloških i bioetičkih teorija, kao i sa stajališta globalne ekološke i etičke krize čovječanstva.						
Sadržaj predmeta							
Uvod: Čovjek - svijet - spoznaja (antropološke osnove spoznaje i put od prednaučnih formi znanja ka modernom naučnom znanju). Moderna epoha i nauka. Pojam iskustva i pojam metode. Pojam prirode, pojam činjenice i kauzalni sklop. Logika i struktura naučnog istraživanja: od činjenica ka pojmovima, zakonima i teorijama. Pojam naučnog napretka, razvojna logika nauke i promjena teorijskih paradigmi („naučne revolucije“). Načelo racionalne argumentacije i teorija verifikacionizma. Osnove naučno-istraživačkog rada i forme naučnih djela. Izrada djela: identifikacija problema i postavljanje cilja istraživanja. Definiranje izvora, analiza izvora i situiranje problema istraživanja u sklopove recentnog stanja znanja (u dotičnoj nauci, disciplini ili području). Vrste naučnih izvora i mediji čuvanja, obrade i transfera naučnih spoznaja (tradicionalni i moderni mediji i tehnike). Korištenje izvora (sistematizacija i kritičko istraživanje izvora, odnosno, naučne građe). Oblikovanje radnog koncepta i strukture rada; nacrt formalne strukture rada. Aparatura naučnog teksta: sistematizacija bibliografije (izvorâ), način korištenja izvora, kvantitativnih i/ili slikovnih prikaza, pravila citiranja. Metod pisanja. Od postavke problema/sadržaja, definiranja metode, preko eksplikacije i argumentacije do prikaza rezultata (zaključka). Tehnička obrada rada. Zaključna razmatranja: uloga nauke u globalnoj epohi. Kritika nekontroliranog naučno-tehnološkog napretka i neka pitanja o odgovornosti nauke i njezine primjene. Pitanje etike nauke i naučnog rada; etika nove odgovornosti i bioetika (pitanja rizičnih tehnologija, npr: genetički inženjering, nove biotehnologije...)							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Kontakt sati	30	Praktični rad	10	Seminari	20	Priprema ispita	
Literatura – čitanje	50	Pisani radovi	50	Ostalo (navesti)		UKUPNO	200
Karl Popper, Logika naučnog otkrića, Bgd. Nolit 1973. Hans Jonas. Princip odgovornost, V. Masleša, Sarajevo 1990. Hans Lenk, Između teorije znanosti i društvene znanosti, V. Masleša, Sarajevo 1991. Paul Feyerabend, Protiv metode, V. Masleša, Sarajevo 1987.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij			Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov		
Pisani radovi tokom semestra			60		31		
Završni ispit			40		24		
U k u p n o			100		55		
Napomene: U toku rada osnovna literatura će se dopunjavati recentnim naslovima.							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO I HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		SEMINAR ZA DOKTORANTE					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3000	I	IZBORNI			6	50	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Akademijski savjetnik				
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Kandidat obrađuje jednu od ponuđenih tema. Prilikom obrade i prezentacije teme kandidat treba pokazati sigurnost u primjeni metoda koje koristi, da argumentovano brani svoje stajalište tokom diskusije i da daje presjek svojih istraživačkih aktivnosti na temi.						
Ishod učenja	Seminar služi kao uvod u naučno-istraživački rad orijentisan prema oblasti za koju je kandidat zainteresiran.						
Sadržaj predmeta							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava		Praktični rad			Seminari		Laboratorijski rad
Konsultacije	50	Ostalo (navesti)			Samostalni rad	100	UKUPNO
							150
PREPORUČENA (OBAVEZNA) LITERATURA							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije							
Seminarski rad				100		55	
Praktičan rad							
Završni ispit							
U k u p n o				100		55	
Napomene: Nakon izbora, radi na temi s akademskim savjetnikom, i prije odbrane, nakon podnesenog zahtjeva studenta za odbranu, formira se komisija od 3 profesora, od kojih 2 moraju biti iz uže naučne oblasti, od strane Vijeća doktorskog studija . Odbrana je javna i mogu prisustvovati studenti i profesori.							

Interdisciplinarni predmeti

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		KORIŠTENJE ŠUMSKE BIOMASE					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3003	I	INTERDISCIPLINARNI			8	62	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Safet Gurda, doc. dr. Dževada Sokolović					
	Učesnici u nastavi	doc. dr. Velid Halilović, doc. dr. Muhamed Bajrić					
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa potencijalima šumske biomase, načinom njenog dobivanja i mogućnostima njenog korištenja kao primarnog i sekundarnog energenta. Cilj nastavnog predmeta jeste da i studente upozna sa mogućnostima kojima će se otvaranjem šuma doprinijeti dugoročno većem korištenju šumske biomase.						
Ishod učenja	Primjena stečenih znanja o šumskoj biomasi, njenim potencijalima te sposobnost provođenja interdisciplinarnih istraživanja koja će pružiti relevantne informacije o načinu njenog dobivanja i korištenja kao alternativnog goriva. Osposobljenost za aktivno sudjelovanje u rješavanju problema korištenja šumske biomase za energiju i učešće u rješavanju pitanja ekoloških promjena kroz korištenje obnovljivih izvora energije. Očekuje se da će studenti biti osposobljeni za samostalnu izradu studija primarnog i sekundarnog otvaranja šuma čiji će konačni rezultat biti povećanje kvaliteta i kvantiteta šumske biomase.						
Sadržaj predmeta							
Osnovni pojmovi, definicije, terminologija, jedinice mjere i konverzije. Sociološki aspekt i zakonodavstvo u korištenju biomase. Potencijali šumske biomase po vrstama drveća i kategorijama šuma. Analiza korištenja šumske biomase u svijetu. Tehnike i tehnologije dobivanja, transporta, skladištenja i korištenja šumske biomase. Konvencionalne i savremene tehnologije iskorištavanja biomase. Upotreba šumske biomase. Svojstva energenata na bazi biomase. Ekološki aspekt korištenja šumske biomase. Kalkulacije ekonomičnosti korištenja šumske biomase. Planiranje primarne mreže šumskih puteva u različitim kategorijama šuma. Planiranje sekundarne mreže šumskih puteva u različitim kategorijama šuma. Šumske žičare u otvaranju šuma. Optimalizacija transporta drvne mase. Primjena ekološki prihvatljivih metoda sanacije primarne i sekundarne mreže šumskih puteva.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	20	Praktični rad	20	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	40	Ostalo (navesti)	-	Samostalni rad	100	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
BIOEN., 2001: Program korištenja energije biomase i otpada, Prethodni rezultati i buduće aktivnosti, Energetski institut "Hrvoje Požar" Zagreb, str. 1 – 179. BIOEN., 1998: Program korištenja energije biomase i otpada, Nove spoznaje i provedba, Energetski institut "Hrvoje Požar" Zagreb, str. 1 – 144. Bajrić, M. (2012): Razvoj erozionih procesa na traktorskim vlakama različitog uzdužnog nagiba (disertacija), Šumarski fakultet, Sarajevo FAO., 1996: <i>Forest, Fuel and the Future</i>. Wood Energy, Publications on Wood, Energy and Climate Change. (www.FAO.org/Forestry). FAO., 2001: <i>UWET-Unified wood energy terminology UWET</i>, Wood Energy, Publications on Wood, Energy and Climate Change. (www.FAO.org/Forestry). FAO., 2002: <i>Economic Analysis of Wood Energy Systems 2002.</i>, Wood Energy, Publications on Wood, Energy and Climate Change. (www.FAO.org/Forestry). Figurić, M., Risović, S., 2003: Šumska biomasa, Akademija tehničkih znanosti Hrvatske, Zagreb, str. 1 – 168. Grupa autora, 1987: Korišćenje šumske biomase za energetiku, Jugoslovenski poljoprivredno-šumarski centar, Informacije za tehniku i tehnologiju u šumarstvu, Deo I, str. 1-285. Grupa autora, 1987: Korišćenje šumske biomase za energetiku, Jugoslovenski poljoprivredno-šumarski centar, Informacije za tehniku i tehnologiju u šumarstvu, Inostrana iskustva, Deo II, str. 1-285. Grupa autora, 1996: Unapređenje proizvodnje biomase šumskih ekosustava, Hrvatsko šumarsko društvo, Skrb za hrvatske šume, Knjiga 1 Zagreb, Str. 1 – 413.							

Humel, F. C., Palz, W., Grassi, G., 1988: Biomass Forestry in Europe. Strategy for the Future, Elsevier Science Publishing, New York, NY 10017, USA, Str. 1 – 580.

Jeličić, V. (1983): Šumske ceste i putevi, SIZ odgoja i usmjerenog obrazovanja šumarstva i drvne industrije SRH, Zagreb, str. 1–193.

Miloš Radaković (2010): Obnovljivi izvori energije i njihova ekonomska ocena, "AGM knjiga" d.o.o. Beograd, Str. 1 – 128.

Miloš Radaković (2009): Biomasa – Biodizel - Biogas, "AGM knjiga" d.o.o., Beograd, Str. 1 – 164.

Pentek, T. (2002): Računalni modeli optimizacije mreže šumskih cesta s obzirom na dominantne utjecajne čimbenike, Disertacija, Šumarski fakultet Zagreb.

Pičman, D. (2007): Šumske prometnice, sveučilišni udžbenik. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 1–460.

Sokolović, Dž., Bajrić, M. (2013): Otvaranje šuma, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu

PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE

Kriterij	Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi - konsultacije	10	5
Seminarski rad	20	10
Praktičan rad	20	10
Završni ispit	50	30
U k u p n o	100	55

Napomene:

Studijski program	Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)

		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		SISTEMI INTERAKCIJE IZMEĐU DRUŠTVA I PRIRODNIH RESURSA					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3004	I	INTERDISCIPLINARNI			8	62	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Mersudin Avdibegović					
	Učesnici u nastavi	Prof. dr. Sabina Delić, prof. dr. Dragan Nonić					
Ciljevi predmeta	Upoznavanje studenata sa multifunkcionalnim karakterom šumskih ekosistema u kontekstu promjenjivih potreba društva, te dinamikom i specifičnostima zahtjeva javnosti i društveno-političke zajednice u odnosu na prirodne resurse, sa posebnim naglaskom na analizu modaliteta upravljanje i gospodarenje šumskim resursima.						
Ishod učenja	Studenti će biti u stanju da razumiju, kritički analiziraju i korektno primijene osnovna teoretska i činjenična znanja, doktrine i principe vezane za sociološko-politički, ekonomski i ekološki značaj šuma i šumarstva. Na temelju razumijevanja složene dinamike odnosa između društva i šumskih resursa, uz uvažavanje nacionalnih i međunarodnih političko-ekonomskih realiteta, studenti će biti u stanju da prenesu, zastupaju i razvijaju stečena znanja u sektoru šumarstva i međusektorskom dijalogu.						
Sadržaj predmeta							
U formi predavanja će biti prezentiran istorijski razvoj filozofskih, socioloških i ekonomskih koncepata u odnosima društva prema upravljanju i gospodarenju prirodnim resursima, kao i evolucija i kritička analiza principa upravljanja i gospodarenja šumskim resursima. Kroz analizu razvoja šumoposjedovnih odnosa, te vlasničkih i korisničkih prava u šumarstvu, biće pojašnjeni osnovni elementi dinamike i interakcije odnosa između društva i prirodnih resursa u kontekstu prethodnih, sadašnjih i percipiranih ekonomskih, političkih i ekoloških realiteta. Interdisciplinarnom karakteru kursa će biti posvećena posebna pažnja kroz detaljnu političko-ekonomsku analizu izabranih pitanja iz domena ostalih matičnih oblasti (uzgajanje šuma, uređivanje šuma, zaštita šuma, iskorištavanje šuma, ekologija šuma, urbano šumarstvo i hortikultura, lovstvo itd.) kao i drugih sektora nacionalne ekonomije (poljoprivreda, drvoprerađivačka i hemijska industrija, vodoprivreda, zaštita okoliša, ruralni razvoj itd.) koji su po logici ekonomske ili međusektorske konjunktore direktno ili indirektno vezani za sektor šumarstva. Ovaj dio kursa će biti realiziran u formi kraćih stručnih studijskih boravaka u relevantnim domaćim ili međunarodnim institucijama, izrade i prezentacije seminarskih radova i konsultacija sa predavačima.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	15	Praktični rad	-	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	45	Ostalo (stručni studijski boravak u relevantnim institucijama)	10	Samostalni rad	110	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
Kula, E. 1998: History of environmental economic thought, Routledge, London and New York. Avdibegović, M. 2006: Reinženjering poslovnih sistema šumarstva u funkciji zadovoljavanja socioloških aspekata gospodarenja šumskim resursima u BiH, doktorska disertacija, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. Harrison, P.R. 1992: Forests – The Shadow of Civilization, the University of Chicago Press.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		10	
Seminarski rad				20		10	
Stručni studijski boravak u relevantnim institucijama				20		10	
Završni ispit				50		25	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Jezik izvođenja nastave: službeni jezici u BiH i engleski (naziv predmeta: Human-Natural Resources Interactions' Systems). Izvođenje nastave (predavanja i konsultacije) se mogu obavljati i u formi učenja na daljinu. Završni ispit podrazumijeva provjeru znanja u pismenoj formi.							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO/HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		BIORAZNOLIKOST ŠUMSKIH EKOSISTEMA U BIH					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3005	I	INTERDISCIPLINARNI			6	60	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Metode i tehnike naučno istraživačkog rada Primijenjene multivarijacione analize					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	prof.dr. Sead Vojniković					
	Učesnici u nastavi	prof.dr. Faruk Bogunić, doc.dr. Nedžad Bašić, prof.dr. Ćemal Višnjjić, prof.dr. Dalibor Ballian, doc.dr. Besim Balić, prof.dr. Azra Tahirović, doc.dr. Fatima Pustahija, prof.dr. Mersudin Avdibegović					
Ciljevi predmeta	Kroz nastavu ovog predmeta studenti dobijaju predstavu o ekološkom diverzitetu šumskih biljnih zajednica u Bosni i Hercegovini i susjednim područjima. Također, cilj je upoznati studenta sa metodama i mjerama za izučavanje biodiverziteta, te sa važnijom međunarodnom EU i domaćom legislativom vezanom za problematiku biodiverziteta.						
Ishod učenja	Student će biti osposobljen da samostalno analizira različite aspekte diverziteta šumskih zajednica, aplicira klasične i savremene metode istraživanja, piše naučne radove i projekte i koristi i proširuje postojeća saznanja u funkciji potrajnog gospodarenja šumskim ekosistemima. Također, student će biti osposobljen da analizira legislativu i aplicira je na različite dokumente, projekte i sl.						
Sadržaj predmeta							
Uvod Uopćenito o biodiverzitetu Mjere određivanja biodiverziteta Endemizam i oblici endemizama Diverzitet vrsta biljaka šumskih ekosistema Diverzitet šumskih biljnih zajednica i reliktna šumske zajednice Biološka raznolikost autohtone i alohtone dendroflora Rijetke i ugrožene dendrovrste Strukturni diverzitet Genetički diverzitet drveća Hemija sekundarnih metabolita Diverzitet sekundarnih metabolita u funkciji klasifikacije biljaka Međunarodni dokumenti koji obuhvataju tematiku biodiverziteta							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava		Praktični rad	20	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	150	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
Mueller-Dombois, D. (2002) Aim and Methods of Vegetation ecology; Blackburn press, New Jersey; van der Maarel, E. et Franklin, J. (eds.) (2012): Vegetation ecology; Wiley-Blackwell; Kimmins, J.P. (2003): Forest Ecology; Department of Forest Sciences, University of British Columbia; Magurran, A.E. et McGill, B.J. (2011): Biological Diversity – Frontiers in Measurement and Assessment; Oxford University Press; Hanson, R.J (2003): Natural products: The secondary metabolites, Royal Society of Chemistry, Cambridge, UK Ballian, D., Kajba, D.: OPLEMENJIVANJE ŠUMSKOG DRVEĆA I OČUVANJE NJEGOVE GENETSKE RAZNOLIKOSTI. Sarajevo-Zagreb, 2011 Kajba, D., Ballian, D.: ŠUMARSKA GENETIKA. Zagreb-Sarajevo, 2007 Makkar HPS, Siddhuraju S, Becker K. 2007. Plant secondary metabolites. The humana press, Totowa Fukarek, P. (1959): Pregled dendroflora Bosne i Hercegovine. Narodni šumar, Sarajevo, br. 5/6 Janjić, N. (1966-2002): Pet priloga o poznavanju nešamonikle dendroflora Sarajeva i okoline. Publikovani u ANU BiH, Radovi, Odj. prir. mat. nauka i Radovi Šum. fak. Sarajevo.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi – konsultacije				10		5	

Seminarski rad	25	15
Praktičan rad	20	10
Završni ispit	45	25
U k u p n o	100	55
Napomene:		

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO - HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		ŠUMA I KLIMATSKE PROMJENE					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3006	I	INTERDISCIPLINARNI			8	45	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	prof. dr. Mirza Dautbašić, prof. dr. Ćemal Višnjić					
	Učesnici u nastavi	prof. dr. Dalibor Ballian, prof. dr. Sead Vojniković, prof. dr. Faruk Mekić, prof. dr. Tark Treštić, doc. dr. Osman Mujezinović					
Ciljevi predmeta	Razumijevanje koncepta izmjene vegetacije usljed promjene klime. Studenti će savladati tehnike njege i obnove šuma u uvjetima izmjene klime te se upoznati sa potencijalnim biljnim bolestima i štetnicima i načinima njihovog suzbijanja.						
Ishod učenja	Studenti će nakon uspješno položenog ispita biti osposobljeni da, predviđajući scenarije, planiraju preventivne uzgojno-zaštitne mjere u šumskim ekosistemima i izrađuju strateške dokumenete u zaštiti šuma od nadolazećih klimatskih promjena. Da razumiju i pravilno interpretiraju modele promjene vegetacije usljed promjene klime i uključuju iste u planske dokumente.						
Sadržaj predmeta							
Vegetacijske karakteristike Europe i Bosne i Hercegovine, tipovi vegetacije. Klima uopće, klima Bosne i Hercegovine. Uticaj klime na izmjenu vegetacije (šume). Modeli izmjene vegetacije zbog promjene klime. Scenariji za naredni stogodišnji period. Uticaj klimatskih promjena na njegu i zaštitu šuma. Obnova šuma i klimatske promjene. Izbor vrste i podizanje šumskih kultura i klimatske promjene. Alohtone vrste biljnih bolesti i štetnika kao posljedica klimatskih promjena. Putevi ulaska i širenja invazivnih vrsta biljnih bolesti i štetnika kod nas i šire. Distribucija biljnih bolesti i štetnika u skladu sa klimatskim promjenama. Borba protiv alohtonih biljnih bolesti i štetnika. Distribucija vrsta drveća i genetička struktura u kontekstu klimatskih promjena. Klimatske promjene i upravljanje genetičkim izvorima. Klimatske promjene i urbano zelenilo. Optimizacija korištenja vrsta u hortikulturi u kontekstu klimatskih promjena.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	40	Seminari	40	Laboratorijski rad	5
Konsultacije	5	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
Burschel und Huss, 2002: grundriss des Waldbaus Schercinger, W., 1996: Naturschutz im Wald. Heber, E., Polle, besse H., 2006: Schaedigung von Waldekossistemen D. Parry ^a , D.G. McCullough (2004): ENTOMOLOGY, Foliage Feeders in Temperate and Boreal Forests. Encyclopedia of Forest Sciences, 107-112. Trkulja, V. i ostali (202): Atlas karantinskih štetnih organizama, Uprava BiH za zaštitu zdravlja biljaka, Roques, A., Auger-Rozenberg, M-A., Boivin, S. 2006. A lack of native congeners may limit colonization of introduced conifers by indigenous insects in Europe. Canadian Journal of Forest Research 36: 299-313. Vukelić J., Vojniković S., Ugarković D., Bakšić D., Mikac S. (2010). The Influence of Climate Change on Tree Species Distirbution in South-East Europe, Climate Change and Variability, Suzanne Simard (Ed.), ISBN: 978-953-307-144-2, InTech, Available from: http://www.intechopen.com/books/climate-change-and-variability/the-influence-of-climate-change-on-tree-species-distirbution-in-south-east-europe							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije							
Seminarski rad				30		15	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		MULTIFUNKCIONALNO PLANIRANJE GAZDOVANJA ŠUMAMA U BIH					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3007	I	INTERDISCIPLINARNI			8	45	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Upisan kandidat na doktorski studij					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Doc. dr. Ahmet Lojo					
	Učesnici u nastavi	Doc. dr. Besim Balić, Prof. dr. Faruk Mekić, Prof. dr. Sead Vojniković, Doc. dr. Aida Ibrahimspahić					
Ciljevi predmeta	Ovladavanje znanjima i tehnikama klasifikacija šuma, postavljanja ciljeva gazdovanja šumama i planiranja biotehničkih mjera u uslovima višefunkcionalnog korištenja šumskih resursa.						
Ishod učenja	Znanje o višestrukim funkcijama šuma, njihovom značaju i vrijednosti, mogućnostima i ograničenjima u planiranju mjera za gazdovanje šumskim resursima u uslovima kompleksnih zahtjeva za proizvodima i učincima ostalih općekorisnih funkcija šuma i definisanje optimalne namjene korištenja šuma.						
Sadržaj predmeta							
♦ Planovi gazdovanja šumama – vrste planova i svrha njihove izrade; ○ Uslovi za održivo gazdovanje šumskim resursima ♦ Klasifikacije šuma kao osnov multifunkcionalnog planiranja gazdovanja šumama; ○ Klasifikacije šuma prema namjeni korištenja - kriteriji i faktori odluka; ♦ definisanje načina gazdovanja i sadržaja planova gazdovanja u uslovima multifunkcionalnog korištenja šuma; ○ Sistemi i načini gazdovanja šumama; ♦ Pregled najvažnijih istraživanja naučnih rezultata, kao osnova za racionalno planiranje gazdovanja šumama, i sagledavanje nedostajućih znanja; ▪ tipološka istraživanja, ▪ dendrometrijska istraživanja, ▪ istraživanja prirasta i prinosa, ▪ taksacioni osnovi za gazdovanja šumama u BiH (šumama bukve i jele sa smrčom, hrastovim šumama, borovim šumama, šumama munike, izdanačkim šumama bukve, hrastova, kestena). ♦ razvoj sistema planiranja i gazdovanja šumama.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	25	Praktični rad	30	Seminari	40	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)	-	Samostalni rad	90	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
Spisak literature će kandidati dobiti početkom kursa od pojedinih nastavnika. Nastavna materija se crpi iz većeg broja literarnih izvora, prvenstveno naučno-istraživačkih radova domaćih i stranih autora i stručnih udžbenika iz oblasti uređivanja šuma, fitocenologije i tipologije, uzgajanja šuma, kao i zakonske regulative u BiH i zemalja u regionu.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi – konsultacije				10		5	
Seminarski rad				50		25	
Praktičan rad				10		5	
Završni ispit				30		20	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Seminarski rad, praktičan rad i završni ispit čine dio jedne cjeline.							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		HORTIKULTURA			
PREDMET							
Naziv predmeta		DIZAJN URBANOG PEJZAŽA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3008	I	INTERDISCIPLINARNI		8	60		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Denis Zvizdić					
	Učesnici u nastavi	Doc. dr. Nedžad Bašić					
Ciljevi predmeta	Osposobljavanje za rukovođenje izradom glavnih projekata i rad u projektantskom timu. Razvoj sinteznih znanja potrebnih za rukovodioca (odgovornog projektanta) u profesionalnoj praksi. Viši nivo razumijevanja principa dizajna urbanog pejzaža.						
Ishod učenja	Izrađeni projekt koji pokazuje stečenu vještinu dizajna i projektovanja složenih objekta urbanog pejzaža na više prostornih nivoa. Sposobnost sinteze i razumijevanje funkcioniranja rada u projektantskom timu.						
Sadržaj predmeta							
Rad je organizovan u vidu projekta, bez klasičnog načina predavanja i vježbi, jer se u radu kombinuju različiti vidovi učenja i praktičnog rada. Teorijski dio obuhvata teoriju urbanog pejzaža, upravljanje i izradu projekata, karakteristike i funkcionalnu upotrebu dendrološkog materijala, kao i teme vezane za konkretan zadatak. Izrada sinteznog projekta – student dobiva konkretan zadatak, prostor i problem koji mora riješiti na različitim nivoima mjerila, obuhvatajući različite aspekte. Rad je interaktivan, komunikacija višesmjerna, uz stalne konsultacije i „brain storming“ u traženju rješenja. Projekt se realizuje u nekoliko faza, koji zavise od konkretnog zadatka: - definisanje zadatka i pristup izradi zadatka; - analiza (istorijski kontekst, prostorni uslovi, prirodni uslovi i sl.); - planersko-projektantski nivo (regulcioni plan, urbanistički plan i sl.); - projektantski nivo i nivo konstruktivnog dizajna (nivo realizacije, kompozicija i sl.); - prezentacija urađenog projekta.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	20	Praktični rad	30	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	40	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	100	UKUPNO	200
OBAVEZNA LITERATURA							
McHarg, I. (1971): <i>Design with nature</i>, Falcon Press, Philadelphia. Walker, T. (1992): <i>Site Design and Construction Detailing</i>, John Wiley and Sons, New York. Hadžidervišagić, D. (2013): <i>Projektovanje urbanog zelenila</i>, Šumarski fakultet u Sarajevu, Sarajevo. Vujković, Lj. (2003): <i>Tehnika pejzažnog projektovanja</i>, Šumarski fakultet u Beogradu, Beograd. Vukićević, E. (1987): <i>Dekoratívna dendrologija</i>, Naučna knjiga, Beograd.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij		Bodovi		Uslov			
Prisustvo nastavi - konsultacije		10		5			
Seminarski rad		20		10			
Praktičan rad		20		10			
Završni ispit		50		30			
U k u p n o		100		55			
Napomene:							

Izborni predmeti
Matična oblast – Iskorišćavanje šuma

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		SAVREMENE TEHNOLOGIJE U ISKORIŠTAVANJU ŠUMA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3009	II	IZBORNI		6	42		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Doc. dr. Velid Halilović				
	Učesnici u nastavi		Prof. dr. Safet Gurda				
Ciljevi predmeta	Sticanje saznanja o novim tehnologijama pri iskorištavanju šuma te njihovim razvojem sa posebnim akcentom na mogućnost primjene u bosanskohercegovačkim uslovima rada.						
Ishod učenja	Osposobljavanje budućih studenata da na bazi različitih parametara novih tehnologija (tehničko-tehnoloških, ekoloških, ergonomskih, energetskih i ekonomskih) mogu u fazi korištenja drveta planirati i projektovati tehnološke procese u iskorištavanju šuma koji će u svom sastavu sadržavati savremena mehanizirana sredstva rada. Također stiče znanja da može vršiti interpretiranje i prezentiranje informacija o novim tehnologijama na odgovarajući način, da ih njihovi korisnici mogu koristiti, te je spreman na pružanje konsultantskih usluga pri rješavanju problema koji spadaju u njihovu specijalnost, kao i ravnopravno sudjelovanje u timskom radu.						
Sadržaj predmeta							
Pregled dosadašnjih korištenih tehnologija i sredstava rada u iskorištavanju šuma. Svjetski trendovi u razvoju tehnika i tehnologija u iskorištavanju šuma. Poređenje dosadašnjeg načina sječe i izrade šumskih drvnih sortimenata te mogućnosti mehaniziranog djelovanja u ovom pravcu. Ograničenja vezana za primjenu mehanizirane sječe i izrade. Usporedba različitog načina izvoženja drveta iz šume kao što su gusjenični, kotačni i hodni vozni sistem. Osnovne tehničke karakteristike šumskih strojeva za tehnologije sa potpunim ili djelimično odignutim teretom. Određena ograničenja vezana za različite tehnologije rada pri privlačenju šumskih drvnih sortimenata. Primjena i kombinacija raznih tipova harvesterata pri iskorištavanju šuma. Sistem harvester – forvarder. Hodni harvester. Sistem feller buncher – zglobni traktor. Harvarder. Bundler. Helikopter. Kamionske žičare s hidrauličnom dizalicom i/ili procesorskom glavom. Poređenje karakteristika klasičnih i vrhunskih tehnologija. Djelovanje savremenih tehnologija u prirodnim sastojinama i plantažama i kulturama. Neka zakonska ograničenja i deklaracije vezane za primjenu savremenih tehnologija.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Bojanin, S., Krpan, A. P. B., 1997: Mogućnost tzv. visokog i potpunog mehaniziranja sječe i izrade te mehaniziranja privlačenja drva u šumama Hrvatske, Šumarski list 121 (7/8), str. 371-381. Danilović, M., Ilić, M., 2006: <i>Savremene tehnologije iskorišćavanja šumske biomase za energiju</i> , Traktori i pogonske mašine, br. 11, 3-4, str. 121-128. Hamilton, D. D., 1987: <i>Nove mašine za iskorišćavanje otpadaka od seče koji se zadržavaju na zemlji</i> , Jugoslovenski poljoprivredno - šumarski centar, Korišćenje šumske biomase za energetiku, Informacije za tehniku i tehnologiju u šumarstvu, Deo II, str. 44-50. Owende, P. M. O., Lyons, J., Haarlaa, R., Peltola, A., Spinelli, R., Molano, J., Ward, S. M., 2002: Operations protocol for Eco-efficient Wood Harvesting on Sensitive Sites. Project ECOWOOD, Funded under the EU 5th Framework Project (Quality of Life and Menadžment of Living Resources) Contract No. QLK5-1999-00991 (1999-2002), 1-74. Pentek, T., Poršinsky, T., Šušnjar, M., Stankić, I., Nevečerel, H., Šporčić, M., 2008: Environmentally Sound Harvesting Technologies in Commercial Forests in the Area of Northern Velebit – Functional Terrain Classification, Periodicum Biologum, Vol.110, No. 2, str. 127 – 135. Tiernan, D., Owende, P.M.O., Kanali, C.L., Spinelli, R., Lyons, J., Ward, S.M., 2002: Selection and Operation of Cable Systems on Sensitive Forest Sites. Project deliverable D2 of the Development of a Protocol for Ecoefficient Wood Harvesting on Sensitive Sites (ECOWOOD). EU 5th Framework Project (Quality of Life and Menadžment of Living Resources), 1-73.							

Stručni i naučni članci o savremenim tehnologijama u iskorištavanju šuma i karakteristikama novih strojeva koji se koriste u iskorištavanju šuma objavljeni na međunarodnim skupovima i naučnim časopisima kao što su: "Croatian Journal of Forest Engineering", "Nova mehanizacija šumarstva", „Radovi Šumarskog fakulteta u Sarajevu“, "Ergonomics" itd.

PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE

Kriterij	Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi - konsultacije	10	5
Seminarski rad	20	10
Praktičan rad	20	10
Završni ispit	50	30
U k u p n o	100	55

Napomene:

Studijski program	Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)					
	Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO					
PREDMET							
Naziv predmeta		ERGONOMIJA U ISKORIŠTAVANJU ŠUMA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta	ECTS bodovi	Kontakt sati			
DS 3010	II	IZBORNI	6	42			
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Doc. dr. Velid Halilović					
	Učesnici u nastavi	Prof. dr. Safet Gurda					
Ciljevi predmeta	Upoznavanje sa ergonomskim zahtjevima strojeva u iskorištavanju šuma, procjena rizika za radnike izložene na radnom mjestu, te sigurnosne karakteristike šumskih strojeva.						
Ishod učenja	Budući student stiče znanja da može vršiti integriranje, interpretiranje i prezentiranje ergonomskih informacija na odgovarajući način, te je spreman na pružanje konsultantskih usluga pri rješavanju problema koji spadaju u njihovu specijalnost, kao i ravnopravno sudjelovanje u timu koji oblikuje određeni sistem čovjek-stroj.						
Sadržaj predmeta							
Određivanje prostornih parametara radnog mjesta. Utjecaj radnog okruženja na radnika. Nastajanje buke i vibracija. Iskazivanje razine buke i vibracija. Utjecaj buke i vibracija na čovjeka. Mogućnosti mjerenja razine buke i vibracija, intenzitet, frekvencijska karakteristika. Mjerenje vibracija koje se prenose na sistem šaka – ruka i njihovo vrednovanje. Vibracije koje se prenose na čitavo tijelo u transverzalnome smjeru i njihovo vrednovanje. Vibracije koje se prenose na čitavo tijelo u longitudinalnome smjeru i njihovo vrednovanje. Štetni utjecaji plinova i prašine. Postupak mjerenja koncentracije plinova i prašine i iskazivanje njihove koncentracije. Posebni utjecaji. Svjetlost radnog okruženja. Ergonomsko oblikovanje radnoga prostora. FOPS i ROPS šumskih vozila. Norme koje regulišu ergonomske i sigurnosne karakteristike šumskih strojeva.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Čomić, R., 1997: Ergonomija u šumarstvu, Šumarski fakultet Univerziteta u Banja Luci, Beograd. Goglia, V., 1997: Ergonomske značajke šumarske mehanizacije – problemi, njihova mjerenja i vrednovanja, Mehanizacija šumarstva 22 (4), str. 209-217. Hartog Den, J.P., 1972: Vibracije u mašinstvu, Građevinska knjiga, Beograd. Lipoglavšek, M., 1991. Ergonomija v gozdarstvu, Tehniška založba Slovenije, pp. 168. Lipoglavšek, M., 1983: <i>Ergonomska svojstva radnih sredstava pri dobivanju šumskih proizvoda</i>, Zbornik radova Savjetovanja Mehanizacija šumarstva u teoriji i praksi, Opatija, 16. do 18. veljače 1983., str. 681-686. ISO norme koje definiraju sigurnosne zahtjeve na šumske strojeve Stručni i naučni članci o metodama istraživanja, ergonomskih i sigurnosnih karakteristikama strojeva koji se koriste u iskorištavanju šuma objavljeni na međunarodnim skupovima i naučnim časopisima kao što su: "Croatian Journal of Forest Engineering", "Journal of Teramechanics", "Nova mehanizacija šumarstva", "Ergonomics" etc.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij		Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov			
Prisustvo nastavi - konsultacije		10		5			
Seminarski rad		20		10			
Praktičan rad		20		10			
Završni ispit		50		30			
U k u p n o		100		55			
Napomene:							

Studijski program	Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)				
	Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		STUDIJA RADA I VREMENA U ISKORIŠĆAVANJU ŠUMA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3011	II	IZBORNI			6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Prof. dr. Safet Gurda				
	Učesnici u nastavi		Doc. dr. Velid Halilović				
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je da kandidati steknu šira teoretska i praktična znanja, da samostalno mogu rješavati složenije probleme u iskorišćavanju šuma iz područja normativa u praksi i nauci.						
Ishod učenja	Osposobiti studente za samostalno praćenje, kompetentno planiranje, organizovanje, izvođenje, nadzor i prilagođavanje rada nivou tehničkog i tehnološkog razvoja u iskorišćavanju šuma.						
Sadržaj predmeta							
Sadržaj nastavne materije obuhvata: Razvoj studija rada i vremena, odnosno racionalizacije rada u iskorišćavanju šuma. Sastavni dijelovi studija vremena, osnovna načela oblikovanja rada i predmeta rada, radnika, sredstava rada i predmeta rada. Racionalizacija rada na osnovu studija vremena. Razrada analitičkih i sintetičkih metoda oblikovanja rada. Razrada razgraničenja vremena pojedinih radnih operacija i dodatno vrijeme. Mjerenje vremena koje se utroši za izradu nekog proizvoda, analiza operativnog (efektivnog) vremena i prekida rada, računanje potrebnog vremena i izrada norme vremena. Metode studija vremena: povratna, protočna i metoda trenutačnih zapažanja. Obrada snimljenih vremena matematičko-statističkim metodama. Na osnovu obrade snimljenih podataka izraditi će se primjeri normi na sječi i izradi šumskih drvnih sortimenata, za sredstva rada na primicanju i privlačenju drvnih sortimenata te kamionskog transporta. Svrha primjene normativa, vrste normativa, vrednovanje rada, optimizacija radnog vremena, optimizacija sredstava rada-mehanizacije i opreme, određivanje i praćenje produktivnosti rada, poboljšanje postojećih metoda šumskih operacija koje povećavaju ekonomsku djelatnost u iskorišćavanju šuma.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
REFA, 2004: Organisation in der Forstwirtschaft – mit REFA – Methoden zu effizienten Arbeitsprozessen. REFA-Fachbuchreihe Arbeitsgestaltung, 1-283. Krpan, A.P.B., Zečić, Ž., Poršinsky, T., Šušnjar, M., 1998: Osnove sječe i izradbe s normama za oblo drvo (skripta). Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1-98. Turk, Z. 1977: Metodika kalkulacije ekonomičnosti strojnog rada u šumarstvu. Biotehnički fakultet u Ljubljani, Institut za šumsko i drveno gospodarstvo. Ljubljana. Čomić, R., Krupljanin, B., Jokanović, N. 1999: Standardi i norme rada u šumarskoj proizvodnji. Šumarski fakultet Banja Luka i Javno preduzeće šumarstva "Srpske šume". Beograd. IUFRO, 1995: Forest work study, Nomenclature. Swedish University of Agricultural Sciences, Garpenberg, Sweden, 1-16. Barnes, R. M., 1964: Studij pokreta i vremena, prijevod Panorama, Zagreb, 1-726. Bojanin, S., Krpan, A.P.B., Beber, J., 1990: Norme vremena i učinci kod privlačenja drva traktorima. Obranjena znanstvena studija. Šumarski fakultet Zagreb, str. 1-114. Winkler, I., Košir, B., Krč, J., Medved, M., 1994: Kalkulacije stroškov gozdarskih del. Strokovna in znanstvena dela 113, Biotehnička fakulteta v Ljubljani – Oddelek za gozdarstvo, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, 1 – 69. FBVA, 2003: CDR "500 Forstmaschinen – Maschinenbeschreibung und Selbstkostenrechnung". Bundesamt und Forschungszentrum für Wald - Abteilung für Forsttechnik.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov		

Prisustvo nastavi - konsultacije	10	5
Seminarski rad	20	10
Praktičan rad	20	10
Završni ispit	50	30
U k u p n o	100	55
Napomene:		

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		ISKORIŠTAVANJE ŠUMA I ŠUMSKI OKOLIŠ					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS3012	II	IZBORNI			6	42	
Obavezni - prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Safet Gurda					
	Učesnici u nastavi	Doc. dr. Velid Halilović					
Ciljevi predmeta	Osnovni ciljevi nastavnog predmeta su upoznavanje doktoranata sa svim negativnim aspektima iskorištavanja šuma na šumski ekosistem, ovladavanje metodama utvrđivanja šumskih šteta i njihove valorizacije, te postupcima i mjerama za njihovo smanjenje.						
Ishod učenja	Osposobljenost doktoranata šumarskog studija da utvrde i vrednuju stepen oštećenja šumskog okoliša, te da planiraju okolišno prihvatljive tehnologije iskorištavanja šuma posebno u ekološko osjetljivim područjima rada.						
Sadržaj predmeta							
Osnovne karakteristike šumske mehanizacije kao najznačajnijeg izvora zagađenja šumskog okoliša. Zakonske osnove, pravilnici, propisi, Nosivost tla i pritisak na tlo pri privlačenju drveta. Oštećenja šumskog produktivnog tla (sabijanje, kolotrazi, erozija, oštećenja finog korijenovog sistema u tlu). Metode mjerenja nosivosti i sabijanja tla. Metode i mjere za smanjenje negativnih uticaja privlačenja drveta na šumsko tlo. Mogućnosti smanjenja dodirnih tlakova vozila na šumsko tlo, izbor vrste sredstva rada i vremena izvođenja radova u zavisnosti od karakteristika šumskog tla, planiranje sekundarne mreže puteva u funkciji smanjenja stepena oštećenja šumskog tla. Oštećenja dubećih stabala i podmlatka pri izvođenju radnih operacija iskorištavanja šuma. Metodika premjera stepena oštećenja dubećih stabala. Mjere za smanjenje šteta na dubećim stablima i podmlatku (tehnološki smjer rušenja stabala, izbor tehnika primicanja drveta u funkciji smanjenja šteta, preventivna zaštita najugroženijih stabala, terapijanje oštećenih stabala). Analiza primjenjivosti pojedinih sredstava rada u ekološki osjetljivim područjima s obzirom na nagib, vrstu podloge, nosivost tla, te vrstu i intenzitet sječe. Kalkulacije ekonomičnosti primjene okolišno prihvatljivih tehnologija iskorištavanja šuma.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
LITERATURA							
Arnup, R.W. (1999): The extent, effect and management of forestry-related soil disturbance, with reference to implications for the Clay Belt: a literature review. Ontario Ministry of Natural Resources, Northeast Science & Technology, TR-37, 1–30. Dykstra, D.P., Heinrich, R. (1996): FAO model code of harvesting practice. FAO, Rome, 1–85. Kulušić, B. (2002): Iskorištavanje šuma – manuscript. Šumarski fakultet Sarajevo. Saarilahti, M. (2002): Soil interaction model. Project deliverable D2 (Work package No. 1) of the Development of a Protocol for Ecoefficient Wood Harvesting on Sensitive Sites (ECOWOOD). EU 5th Framework Project (Quality of Life and Management of Living Resources) Contract No. QLK5-1999-00991 (1999-2002), 1–87. Silversides, C.R. and Sundberg, U. (2010): Operational Efficiency in Forestry Vol.2 – Practice. Kluwer Academic Publishers. Dordrecht/Boston/London. Owende, P. M. O., Lyons, J., Haarlaa, R., Peltola, A., Spinelli, R., Molano, J., Ward, S. M. (2002): Operations protocol for Eco-efficient Wood Harvesting on Sensitive Sites. Project ECOWOOD, Funded under the EU 5th Framework Project (Quality of Life and Management of Living Resources) Contract No. QLK5-1999-00991 (1999-2002), 1–74. Pentek, T.; Poršinsky, T.; Šušnjar, M.; Stankić, I.; Nevečerel, H. i Šporčić, M. (2008): Environmentally Sound Harvesting Technologies in Commercial Forests in the Area of Northern Velebit - Functional Terrain Classification. Periodicum Biologorum, Vol. 110, No. 2, pp. 127-135. Kulušić, B. (1990): Karakteristike šumskih terena kao indikatori izbora tehnologije privlačenja drveta. Šumarski list br. 11-12, str. 463-473.							

PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE		
Kriterij	Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi – Konsultacije	10	5
Seminarski rad	20	10
Praktičan rad	20	10
Završni ispit	50	30
U k u p n o	100	55
Napomene:		

Matična oblast – Projektovanje i građenje u šumarstvu i urbanom zelenilu

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		EKSPLOATACIJA ŠUMSKE TRANSPORTNE INFRASTRUKTURE					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3013	II	IZBORNI			6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Doc. dr. Dževada Sokolović					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Cilj nastavnog predmeta je upoznavanje studenata sa tehničko - tehnološkim i ekonomskim elementima vezanim za faze planiranja, projektovanja, gradnje i eksploataciju šumske transportne infrastrukture u različitim terenskim i sastojinskim uvjetima.						
Ishod učenja	Stečena znanja omogućit će studentima da samostalno provode analize u fazama planiranje, projektovanje, gradnja i održavanje šumske transportne infrastrukture kojima će postići najbolje ukupne rezultate.						
Sadržaj predmeta							
Prostorno određenje trase puta. Tehnički elementi trase puta. Saobraćajno opterećenje. Standard gradnje. Racionalno i dokumentovano odlučivanje u fazama planiranja, projektovanja i gradnje šumskih kamionskih puteva. Uticaj kvaliteta gradnje na eksploataciju šumske transportne infrastrukture. Predviđanje promjena na šumskoj transportnoj infrastrukturi. Podaci o stanju šumske transportne infrastrukture. Planovi održavanja šumske transportne infrastrukture. Rekonstrukcija šumske transportne infrastrukture. Promjena elemenata situacionog plana.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Sokolović, Dž., Bajrić, M. (2013): Otvaranje šuma, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu Jeličić, V. (1983): Šumske ceste i putevi, SIZ odgoja i usmjerenog obrazovanja šumarstva i drvne industrije SRH, Zagreb, str. 1–193. Tuček, J., Suhomel, J. (1998): Technological requirements for the location of forest roads in Slovak conditions, Seminar on Environmentally Sound Forest Roads and Wood Transport. Proceedings FAO. Pičman, D. (2007a): Šumske prometnice, sveučilišni udžbenik. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 1–460. Pentek, T. (2002): Računalni modeli optimizacije mreže šumskih cesta s obzirom na dominantne utjecajne čimbenike, Disertacija, Šumarski fakultet Zagreb. Vyskot, I. (2003): Quantificatin and Evaluation of Forest Functions on the Example of the Czech Republic, Ministry of Environtal the Czech Republic, str. 1–194.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		KLASIČNE I SAVREMENE METODE PROJEKTOVANJA ŠUMSKE TRANSPORTNE INFRASTRUKTURE					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3014	II	IZBORNI			6	42	
Uslov -obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Doc. dr. Dževada Sokolović				
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Cilj nastavnog predmeta jeste da kroz teoretske i praktične osnove upozna studente sa postupcima projektovanja šumske transportne infrastrukture, metodama i tehnikama prikupljanja, obrade i kritičke interpretacije rezultata. Takođe je cilj da se studenti osposobe za samostalnu sveobuhvatnu izradu projektne dokumentacije šumskih kamionskih puteva.						
Ishod učenja	Samostalno projektovanje šumske transportne infrastrukture klasičnim i savremenim metodama uz razumijevanje i primjenu optimalnih tehničkih elemenata puta.						
Sadržaj predmeta							
Idejni projekt. Generalni projekt. Izvedbeni projekt. Pripremni radovi za potrebe projektovanja šumske transportne infrastrukture. Projektne podloge. Definisane trase puta. Inženjersko-tehnički principi projektovanja. Ekonomski i ekološki principi projektovanja. Udužno rješavanje trase puta. Definisane poprečnih profila. Obračun zapremine. Priprema tehničke dokumentacije. Računarski podržano projektovanje šumske transportne infrastrukture. Softver i hardver za planiranje i projektovanje šumske transportne infrastrukture. Vrednovanje varijantnih rješenja.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Sokolović, Dž., Bajrić, M. (2013): Otvaranje šuma, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu Jeličić, V. (1983): Šumske ceste i putevi, SIZ odgoja i usmjerenog obrazovanja šumarstva i drvne industrije SRH, Zagreb, str. 1–193. Pentek, T. (2002): Računalni modeli optimizacije mreže šumskih cesta s obzirom na dominantne utjecajne čimbenike, Disertacija, Šumarski fakultet Zagreb. Pičman, D. (2007): Šumske prometnice, sveučilišni udžbenik. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 1–460. Potočnik, I., Ljubojević, S., Petković, V., Marčeta, D. (2009): Primjena savremenih principa projektovanja šumskih komunikacija, Glasnik Šumarskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, No.10 pp. 1 – 13. Priručnici za primjenu različitih kompjuterskih programa za projektovanje šumskih kamionskih puteva.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)		
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO		
PREDMET						
Naziv predmeta		EKOLOŠKI PRIHVATLJIVE METODE UREĐENJA BUJIČNIH SLIVOVA				
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3015	II	IZBORNI		6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti						
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Doc.dr. Muhamed Bajrić			
	Učesnici u nastavi					
Ciljevi predmeta	Ovladavanje principima primjene ekološki prihvatljivih metoda za uređivanje bujičnih slivova.					
Ishod učenja	Primjena stečenih znanja u razvoju stručne i naučne oblasti, te aplikativno korištenje istog u praksi.					
Sadržaj predmeta						
U okviru ovog predmeta proučavat će se ekološki prihvatljive metode uređivanja bujičnih slivova i mogućnost njihove primjene u našim uslovima. Izučavat će se savremeni protivbujični objekti, kao i njihova efikasnost u prirodnom okruženju. Pojava novih materijala i tehnologija građenja, definiše i drugačiji pristup u projektovanju i građenju protivbujičnih objekata, odnosno u samom koncipiranju novih tipova pregrada (funkcionalne pregrade). Opšte poznato je da erozija zemljišta ugrožava životnu sredinu i ekološke prilike te može uzrokovati štete privrednom razvoju. U tom smislu, ovaj predmet obuhvata racionalan pristup rješavanju ovog problema uzimajući u obzir vodne i zemljišne resurse, životnu sredinu, društvo i privredu kao cjelinu.						
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)						
Nastava	10	Praktični rad		Seminari	25	Laboratorijski rad
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	85	UKUPNO
						150
OBAVEZNA LITERATURA						
Jahić, M. (2008): Uređivanje bujica, Šumarski fakultet, Sarajevo Jahić, M. (2003): Hidrotehnika, Tehnički fakultet, Bihać Kostadinov, S. (2008): Bujični tokovi i erozija, Šumarski fakultet, Beograd Kuspilić, N. (2009): Postupci zaštite od voda (skripta 1-4), Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Kuspilić, N. i drugi (2013): Hidrotehničke građevine, Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Savić, M., Ljubodrag (2003): Uvod u hidrotehničke građevine, Građevinski fakultet Beograd. Stojić, P. (1997): Hidrotehničke građevine (knjiga 1), Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu.						
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE						
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		-
Seminarski rad				20		10
Praktičan rad				20		10
Završni ispit				50		35
U k u p n o				100		55
Napomene:						

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)		
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO		
PREDMET						
Naziv predmeta		SAVREMENI MATERIJALI U PROTIVEROZIONIM RADOVIMA				
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3016	II	IZBORNI		6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti						
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Doc. dr. Muhamed Bajrić			
	Učesnici u nastavi		Prof. dr. Emina Hadžić			
Ciljevi predmeta	Ovladavanje principima održivog korišćenja materijala i njihove primjene u zaštiti prirodnih resursa.					
Ishod učenja	Primjena stečenih znanja u razvoju stručne i naučne oblasti, te aplikativno korištenje istog u praksi.					
Sadržaj predmeta						
U okviru ovog predmeta će se proučavati novi materijali koji se mogu koristiti u bujičnim slivovima i zaštiti zemljišta od erozionih procesa. Metode za ispitivanje novih materijala. Posebna pažnja se posvećuje ponašanju materijala u vezi sa fizičkim karakteristikama sliva. Razmatraju se modeli postojanosti materijala koji omogućavaju simulaciju u ekstremnim uslovima ugroženosti. Poznavanje veličine i dinamike oštećenja materijala, tokom vremena. U predmetu se razmatra integralni pristup proučavanju dostupnih erozionih materijala u slivu i njihovih nalazišta i resursa. Uporedo se daje i prijedlog za primjenu najekonomičnijih i najotpornijih materijala, uzimajući u obzir i fito-materijale, u cilju inženjerske zaštite zemljišnih i vodnih resursa.						
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)						
Nastava	10	Praktični rad		Seminari	25	Laboratorijski rad
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	85	UKUPNO
						150
OBAVEZNA LITERATURA						
Jahić, M. (2008): Uređivanje bujica, Šumarski fakultet, Sarajevo Matić, V. (1994): Materijali u protiverozionim radovima, Šumarski fakultet, Beograd Muravljov, M. (1989): Građevinski materijali, Naučna knjiga, Beograd Brunet, G.(2002): Stream bank stabilisation with vegetated gabions, Portsmouth, USA Babić i drugi (1995): Geosintetici u graditeljstvu, HDGI, Zagreb Pičman, D. i drugi (2007b): Stabilizacija tla pomoću POWERCEM-a i mogućnost primjene u izgradnji šumskih puteva, Šumarski list						
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE						
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		-
Seminarski rad				20		10
Praktičan rad				20		10
Završni ispit				50		35
U k u p n o				100		55
Napomene:						

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		HORTIKULTURA			
PREDMET							
Naziv predmeta		PROJEKTI U PEJZAŽNOJ ARHITEKTURI					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3017	II	IZBORNI			6	40	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Jasminka Cvejić					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Sticanje vještina potrebnih za upravljanje projektima od osnovne ideje do njihove realizacije, kroz pripremu, planiranje, projektovanje i izvođenje radova. Vještine koje se stiču programom odnose se pored planiranja, projektovanja, koordinacije, kontrole, tehnike i tehnologije, i na vještine formiranja projektnog tima, motivaciju saradnika i sl.						
Ishod učenja	Stečena znanja o načelima, principima i strategijama za uspješno upravljanje projektima u pejzažnoj arhitekturi i hortikulturi. Stečene vještine za primjenu metoda planiranja realizacije projekata, kao i načina za uspješno rukovođenje izvođenjem radova, metodama za upravljanje promjenama i metodama za praćenje i kontrolu korištenje resursa.						
Sadržaj predmeta							
Pojam, zadaci i značaj upravljanja projektima; Faze realizacije projektata u pejzažnoj arhitekturi i hortikulturi; Elementi upravljanja projektima; Načela upravljanja projektima; Principi za uspješno upravljanje projektima; Strategija upravljanja projektima; Priprema projekta; Istraživanje izvodljivosti i primjene projekta. Učesnici u realizaciji projekata pejzažne arhitekture i hortikulture; Formiranje projektnog tima. Planiranje realizacije projekata; Plan donošenja odluka; Planiranje vremena i rokova; Utvrđivanje kritičnih radova i vremenskih rezervi; Planiranje kapaciteta (resursa) i troškova; Proračun potrebnih resursa. Realizacija projekta; Rukovođenje radovima; Nadzor realizacije projekta; Upravljanje promjenama; Projektna dokumentacija i projektni informacioni sistem. Projektni tim; Motivacija saradnika;							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Ivković, B.; Popović, Ž. (2006): <i>Upravljanje projektima u građevinarstvu</i>, IP „Nauka“, Beograd. Đorđević, D. (2004): <i>Organizacija građenja i osnovi menadžmenta</i>, Arhitektonski fakultet, Beograd. Schwarze, J. (2001): <i>Projektmanagement mit Netzplantechnik</i>, Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, Berlin.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE URBANOG ZELENILA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta	ECTS bodovi	Kontakt sati			
DS 3018	II	IZBORNI	6	40			
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	prof. dr. Jasminka Cvejić					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Savladavanje planiranja i projektovanja sistema urbanog zelenila.						
Ishod učenja	Sticanje sposobnosti planiranja i projektovanja sistema urbanog zelenila, sticanje iskustava u obradi i vrednovanju podataka abiotičke i biotičke sredine i slike grada, te sticanje sposobnosti za timski rad.						
Sadržaj predmeta							
<i>Teorijska nastava:</i> Pojam i razvoj sistema urbanog zelenila; Tipovi sistema urbanog zelenila; Elementi sistema zelenila; Faktori koji uslovljavaju stvaranje i razvoj sistema zelenila; Faze procesa projektovanja urbanog zelenila; Nivoi projekata (idejni, glavni i izvedbeni); Tehnička dokumentacija.							
<i>Praktična nastava:</i> Student izrađuje projekt u okviru koga interpretira stečena znanja i tehnike obrade podataka.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Vujković, Lj. (2003): <i>Pejzažna arhitektura – planiranje i projektovanje</i> , II izdanje, Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd.							
Hadžidervišagić, D. (2013): <i>Projektovanje urbanog zelenila</i> , Šumarski fakultet, Sarajevo.							
Vujković, Lj. (2003): <i>Tehnika pejzažnog projektovanja</i> , Šumarski fakultet u Beogradu, Beograd.							
Lynch, K. (1984): <i>Good city form</i> , The MIT Press, Cambridge.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij			Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov		
Prisustvo nastavi - konsultacije			10		5		
Seminarski rad			20		10		
Praktičan rad			20		10		
Završni ispit			50		30		
U k u p n o			100		55		
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		URBANI OTVORENI PROSTORI					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3019	II	IZBORNI			6	40	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	prof. dr. Jasminka Cvejić					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Savladavanje planiranja sistema urbanih otvorenih prostora.						
Ishod učenja	Sticanje sposobnosti formuliranja strategije i planiranja razvoja sistema urbanih otvorenih prostora, sticanje iskustava u obradi i vrednovanju podataka abiotičke i biotičke sredine i slike grada, te sticanje sposobnosti za timski rad.						
Sadržaj predmeta							
<i>Teorijska nastava:</i> Strategija razvoja sistema otvorenih prostora; Održivi razvoj i sistem otvorenih prostora grada; Urbani dizajn i sistem otvorenih prostora grada; Kategorije urbanih otvorenih prostora; Metodologija planiranja urbanih otvorenih prostora; Metode vrednovanja za uspostavljanje sistema otvorenih prostora grada; GIS u planiranju sistema otvorenih prostora grada; Baze podataka; Norme i standardi.							
<i>Praktična nastava:</i> Student izrađuje elaborat u okviru koga interpretira stečena znanja i tehnike obrade podataka.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Lynch, K. (1984): <i>Good city form</i> , The MIT Press, Cambridge. Beatly, T. (2000): <i>Green Urbanism: learning from European cities</i> , Island Press, Washington. Loidl, H.; Bernard, S. (2003): <i>Opening Spaces: design as landscape architecture</i> , Birkhauser, Basel. Frances, M. (2003): <i>Urban Open Space: Designing For Users Needs (Case Study)</i> , Island Press.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		REKONSTRUKCIJA URBANOG ZELENILA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta	ECTS bodovi	Kontakt sati			
DS 3020	II	IZBORNI	6	40			
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Jasminka Cvejić					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Shvatanje razvoja pejzaža, razvijanje kreativnog i inovativnog razmišljanja, te uvođenje studenata u praksu obnove objekata urbanog zelenila.						
Ishod učenja	Razumijevanje veza između gradskih naselja i zelenila, te uspostavljanje analitičkih vještina i sticanje znanja u oblasti obnove gradova i rekonstrukcije urbanog zelenila.						
Sadržaj predmeta							
<i>Teorijska nastava:</i> Historijski razvoj, podjela i funkcije zelenila; Normativi i standardi zelenila i mogućnost primjene kod rekonstrukcije gradskih naselja; Značaj vještačkih zelinih površina pri rekonstrukciji gradskih naselja; Pojam i zadaci rekonstrukcije naselja; Postupci i metode izvođenja rekonstrukcije urbanog zelenila; Tretman urbanog zelenila kod rekonstrukcije pojedinih funkcionalnih zona naselja; Prostorno-planerski aspekti tretmana urbanog zelenila; Urbano zelenilo kao faktor uređivanja i korištenja građevinskog zemljišta i investicioni troškovi.							
<i>Praktična nastava:</i> Student tokom semestra radi projekt rekonstrukcije urbanog zelenila, prolazeći kroz proces izrade projekta, od analize historijskih izvora, analize postojećeg (stvarnog) stanja, prostorno-planerske i urbanističke analize, kompozicione, stilske, pa sve do formiranja programa obnove.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Šćitaroci, M. (1992): <i>Hrvatska parkovna baština – zaštita i obnova</i> , Školska knjiga, Zagreb. Grupa autora (1993): <i>Urban Space – experience (Design of Public Spaces in Vienna)</i> ; Municipal Administration of the City of Vienna, Vienna. Fieldhouse, K. (2000): <i>Regeneration of Public Parks</i> , Taylor & Francis, New York. Hadžidervišagić, D. (2013): <i>Projektovanje urbanog zelenila</i> , Šumarski fakultet u Sarajevu, Sarajevo.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij		Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov			
Prisustvo nastavi - konsultacije		10		5			
Seminarski rad		20		10			
Praktičan rad		20		10			
Završni ispit		50		30			
U k u p n o		100		55			
Napomene:							

Matična oblast – Ekonomika, politika i organizacija šumarstva i urbanog zelenila

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		UPRAVLJANJE U ŠUMARSTVU					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3021	II	IZBORNI			6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Prof. dr. Mersudin Avdibegović				
	Učesnici u nastavi		Nenad Petrović, Laura Secco				
Ciljevi predmeta	Upoznavanje studenata sa paradigmom i konceptom "Forest Governance" kao kontinuiranim procesom kreiranja, održavanja, razvoja i primjene seta organizacionih, regulatornih, političkih, ekonomskih i informacionih kapaciteta i instrumenata, usmjerenim ka unapređenju komunikacije i međusobnih odnosa između svih interesnih grupa i aktera nacionalne i međunarodne šumarske politike.						
Ishod učenja	Studenti će biti u stanju da razumiju, kritički analiziraju i korektno primijene osnovne principe i modalitete koncepta "Forest Governance", kako u procesu gospodarenja šumskim resursima, tako i u donošenju upravljačkih odluka i kreiranja šumarske politike, doprinoseći na taj način aktivnom učešću najšire društveno-političke zajednice u procesu unapređenja i održivog gospodarenja šumskim resursima.						
Sadržaj predmeta							
U formi predavanja će biti prezentirana logika, teoretske osnove i hronološko-istorijski razvoj koncepta "forest governance", uključujući i kritičku analizu teoretskih razmatranja i praktične primjene ove paradigme, kao i koncept triple "g" (government - governance - governmentality). Kroz analizu postojećih setova principa i komponenti "Forest Governance" bit će pojašnjeni osnovni elementi ovog koncepta sa posebnim naglaskom na ocjenu i monitoring: regulatornih i ekonomskih instrumenata šumarske politike, pravnog okvira vlasničkih i korisničkih prava, usklađenost međusektorskih politika i strategija, saradnju i podjelu nadležnosti u upravljanju, planiranju i gospodarenju šumskim resursima, transparentnost, kapacitete civilnog i privatnog sektora u kontekstu promoviranja participatornog pristupa u upravljanju šumskim resursima, organizaciju i kapacitete javne šumarske administracije itd. Posebna pažnja će biti posvećena međusektorskoj percepciji koncepta "Forest Governance" u BiH, kao i analizi efektivnosti i efikasnosti modaliteta ovog koncepta. Ovaj dio kursa će biti realiziran u formi kraćih stručnih studijskih boravaka u relevantnim domaćim ili međunarodnim institucijama, izrade i prezentacije seminarskih radova i konsultacija sa predavačima.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	-	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	30	Ostalo (stručni studijski boravak u relevantnim institucijama)	10	Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Agrawal, A., Chhatre, A., Hardin, R. 2008: Changing governance of the world's forests, Science 320. Arts, B. et al.: The Forest people interfaces, Wageningen Academic Publisher. FAO and PROFOR, 2011: Framework for Assessing and Monitoring Forest Governance, Rome. Mutabdžija, S. 2013: Cross-sectoral Perception of Forest Governance Concept in the Federation of Bosnia-Herzegovina, Master thesis, Faculty of Forestry of the University of Sarajevo.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		10	
Seminarski rad				20		10	
Stručni studijski boravak u relevantnim institucijama				20		10	
Završni ispit				50		25	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Jezik izvođenja nastave: službeni jezici u BiH i engleski (naziv predmeta: Forest							

Governance). Izvođenje nastave (predavanja i konsultacije) se mogu obavljati i u formi učenja na daljinu. Završni ispit podrazumijeva provjeru znanja u pismenoj formi.

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		MEĐUNARODNA ŠUMARSKA POLITIKA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3022	II	IZBORNI			6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Mersudin Avdibegović					
	Učesnici u nastavi	Prof. dr. Margaret Shannon, Špela Pezdevšek Malovrh					
Ciljevi predmeta	Upoznavanje studenata sa procesima, inicijativama i institucijama međunarodne šumarske i okolišne politike, kao i perspektivama, pretpostavkama i aktivnostima na usklađivanju BH šumarske politike i legislative sa pravnom stečevinom EU i ostalih relevantnih inicijativa međunarodne šumarske politike. Detaljno se analiziraju globalni koncepti u rješavanju složenih međusektorskih problema upravljanja šumskim resursima kao i relevantni međunarodni političko – institucionalni i legislativni okvir.						
Ishod učenja	Studenti će biti osposobljeni da razumiju, kritički analiziraju i korektno primijene principe međunarodne šumarske i okolišne politike u BiH političkim i ekonomskim realitetima, a sve to u kontekstu provođenja neophodnih reformskih procesa u šumarstvu BiH na putu ka EU integracijama. Kao važan ishod učenja očekuje se stvaranje HR baze i institucionalnih kapaciteta sposobnih da odgovore na imperativ kreiranja takve nacionalne šumarske politike koja bi uvažavala zahtjeve domaćih interesnih grupa i zadovoljavala preuzete međunarodne obaveze BiH.						
Sadržaj predmeta							
U formi predavanja će biti prezentiran istorijski razvoj međunarodne šumarske i okolišne politike i međunarodnopravni političko-legislativni aspekti upravljanja i gospodranje šumskim resursima, zaštite prirode i očuvanja okoliša, uključujući i najznačajnije institucije, procese i trendove, posebno u EU. Kroz analizu međunarodnih i EU procesa, institucija i inicijativa koje tretiraju sektor šumarstva ali i ostale srodne sektore (poljoprivreda, ruralni razvoj, vodoprivreda, zaštita prirode, klimatske promjene, obnovljivi izvori energije itd.) bit će pojašnjeni elementi međunarodne šumarske i okolišne politike. Posebna pažnja će biti posvećena aktivnostima na nivou EU, "Forest Europe" procesu i UN (međunarodne konvencije, sporazumi i protokoli), međusektorskim i potencijalno konfliktnim pitanjima u primjeni šumarske politike i legislative, te uticaju međunarodnih i EU procesa na razvoj nacionalne politike i legislative iz oblasti šumarstva i zaštite okoliša. Ovaj dio kursa će biti realiziran u formi kraćih stručnih studijskih boravaka u relevantnim domaćim ili međunarodnim institucijama, izrade i prezentacije seminarskih radova i konsultacija sa predavačima.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	-	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	30	Ostalo (stručni studijski boravak u relevantnim institucijama)	10	Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Max Krott, 2005: Forest Policy Analysis, Springer. Susan Senior Nello, 2005: The European Union Economics, Policies and History, Education. T. J. Peck, J. Descargues, 1997: The Policy Context for the Development of the Forest and Forest Industries Sector in Europe, United Nations.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		10	
Seminarski rad				20		10	
Stručni studijski boravak u relevantnim institucijama				20		10	
Završni ispit				50		25	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Jezik izvođenja nastave: službeni jezici u BiH i engleski (naziv predmeta: International Forest Policy). Izvođenje nastave (predavanja i konsultacije) se mogu obavljati i u formi učenja na daljinu. Završni ispit podrazumijeva provjeru znanja u pismenoj formi.							

Studijski program	Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)				
	Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		EKONOMIKA OKOLIŠA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3023	II	IZBORNI			6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti				-			
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Prof. dr. Sabina Delić				
	Učesnici u nastavi		Dr. Makedonka Stojanovska				
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je da studente upozna sa interakcionim odnosima između ekonomije i okoliša, ekološkim problemima i ishodima ekonomskog razvoja, vrednovanjem kvaliteta okoliša, te osnovnim principima i ekonomskim instrumentima ekološke politike.						
Ishod učenja	Studenti će biti u stanju da razumiju, kritički analiziraju i korektno primijene teoretska i činjenična znanja u vezi ekonomskog rasuđivanja ekoloških problema, interakcionih odnosa između ekonomije i okoliša, prednosti i slabosti sadašnje okolišne politike u BiH te međunarodnih ekoloških pitanja sa ekonomskog aspekta. Takođe će biti sposobni da učestvuju u dizajniranju efikasne politike zaštite okoliša te aktivno učestvuju u međusektorskom dijalogu u vezi donošenja odluka o ekološkim projektima.						
Sadržaj predmeta							
U okviru predavanja će se u uvodu dati analiza ekonomske i ekološke međuzavisnosti, ravnoteže i neravnoteže u ekosocijalnom sistemu kao posljedice korištenja izvora inputa ekonomskog sistema, te globalna ekonomska i ekološka međuzavisnost. Kroz analizu odnosa između privrede i okoliša predstaviti će se ekonomske funkcije okoliša, uticaj privrede na okoliš, analiza modela kružnog toka ekonomskih aktivnosti uz princip materijalne ravnoteže između prirode i ekonomskog sistema, te analiza kratkoročne i dugoročne perspektive odnosa privrede i prirodnog okruženja. Dalje će se analizirati ekološki ishodi ekonomskog razvoja i njihova klasifikacija (globalni, regionalni i lokalni), ekološki problemi, eksternalije (eksterni efekti), neuspjeh tržišnog mehanizma, analiza kvaliteta životne sredine kao javnog dobra, odsustvo prava svojine javnih dobara, internalizacija eksternih efekata, analiza principa jednakih graničnih troškova, analiza uticaja na životnu sredinu, analiza troškova i koristi, te ocjena ekoloških projekata. Posebna pažnja će se posvetiti analizi različitih pristupa vrednovanju kvaliteta životne sredine, vrednovanju tržišnih i netržišnih dobara i usluga, metodama vrednovanja dobara i usluga životne sredine. Analiza ekološke politike se odnosi na analizu faza razvoja ekološke politike, principe i instrumente ekološke politike u BiH i u svijetu te kriterije izbora instrumenata ekološke politike. Predviđena je posjeta studenata odgovarajućoj instituciji te izrada i prezentacija seminarskog rada.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	-	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	30	Ostalo (stručni boravak u relevantnoj instituciji)	10	Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Goodstein, E., 1999: Ekonomika i okoliš, prevod, Mate d.o.o., Zagreb Milenović, B. S., 2000: Ekološka ekonomija: Teorija i primena, Univerzitet u Nišu, Fakultet zaštite na radu, Niš Barry, C. F., 1994: Environmental Economics: an introduction Callan, S. J., Thomas, J.M., 2007: Environmental Economics and Management: Theory, Policy And Application Tietenberg, T. H., 2000: Environmental and Natural Resource Economics							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		10	
Seminarski rad				20		10	
Stručni boravak				20		10	

Završni ispit	50	25
U k u p n o	100	55
Napomene: Izvođenje nastave (predavanja i konsultacije) se mogu obavljati i u formi učenja na daljinu. Završni ispit podrazumijeva provjeru znanja u pismenoj formi.		

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		FINANSIRANJE ODRŽIVOG ŠUMARSTVA					
Šifra predmeta		Semestar	Status predmeta	ECTS bodovi		Kontakt sati	
DS 3024		II	IZBORNI	6		42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti				-			
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta			Prof. dr. Sabina Delić			
	Učesnici u nastavi			Dr. Ljiljana Keča			
Ciljevi predmeta	Kroz ovaj predmet će se studenti upoznati sa konceptom održivog ekonomskog razvoja, modelima finansiranja u šumarstvu, konceptom plaćanja za korištenje usluga ekosistema, kao i mogućim izvorima finansiranja u šumarstvu.						
Ishod učenja	Studenti će biti u stanju da razumiju, kritički analiziraju i korektno primijene teoretska i činjenična znanja u vezi finansiranja održivog šumarstva kao jednog od bitnih instrumenata šumarske politike, učestvuju u procesu kreiranja i donošenja odluka o načinu finansiranja kroz aktivno učešće u sektorskom i međusektorskom dijalogu u procesu izrade zakonskih propisa u šumarstvu BiH.						
Sadržaj predmeta							
U okviru predavanja će se prezentirati tradicionalni pristup ekonomskom rastu i razvoju, faktorima i pokazateljima ekonomskog rasta, te koncept održivog ekonomskog razvoja. S obzirom da je osnovni princip gospodarenja šumskim resursima održivost, dat će se istorijski pregled i analiza modela finansiranja u šumarstvu počev od temeljnog Faustmanovog modela za određivanje optimalne ophodnje, preko različitih modifikovanih modela Faustmanove formule, Hartmanovog modela do savremenog shvatanja i razumijevanja potrebe finansiranja kroz plaćanje za usluge ekosistema (PES-payments for environmental services). Kroz analizu različitih modela finansiranja u BiH i u svijetu biće pojašnjeni osnovni elementi modela kao i analizirane mogućnosti unapređenja modela. Posebna pažnja će se posvetiti analizi mogućih izvora finansiranja u skladu sa svjetskim tokovima i potrebom izdvajanja zaštićenih šumskih područja. Izvršit će se analiza dostupnih fondova EU, međunarodnih razvojnih organizacija i drugih finansijskih institucija. Studenti će u skladu sa predviđenim temama obaviti kraće posjete relevantnim institucijama, izraditi i prezentirati seminarski rad.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	-	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	30	Ostalo (stručni studijski boravak u relevantnim institucijama)	10	Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Amacher, G. S., Ollikainen, M., Koskela, E., 2009: Economics of Forest Resources, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London Howarth, R. B., 2008: Payments for Environmental Services in Developing and Developed Countries, Ecological Economics, Volume 65 (2008), ELSEVIER Delić, S., 2006: Istraživanje modela finansiranja biološke reprodukcije u šumarstvu BiH, Doktorska disertacija, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu Delić, S., Vuletić, D., Zadnik Stirn, L., Avdibegović, M., Bećirović, Dž., Mutabdžija, S., Marić, B., Pezdevšek Malovrh, Š., 2013: Models of Financing Forest Ecosystem Services in the Federation of Bosnia and Herzegovina, Croatia and Slovenia, IUFRO International Simposium „Socio-economic Analyses of Sustainable Forest Management, Proceedings, Prague							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		10	
Seminarski rad				20		10	
Stručni studijski boravak u relevantnim institucijama				20		10	
Završni ispit				50		25	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Izvođenje nastave (predavanja i konsultacije) se mogu obavljati i u formi učenja na daljinu. Završni ispit podrazumijeva provjeru znanja u pismenoj formi.							

Matična oblast – Ekologija šuma i urbanog zelenila

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		VALORIZACIJA I METODE VRSNE I UNUTARVRSNE RAZNOLIKOSTI					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3025	II	Izborni		6	74		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		doc. dr. Faruk Bogunić				
	Učesnici u nastavi		prof. dr. Dalibor Ballian				
Ciljevi predmeta	Razumijevanje različitih oblika, modela i procesa koji generiraju unutarvrsnu i vrsnu raznolikost biljaka te različitih metoda pomoću kojih se vrši procjena i valorizacija stepena diverziteta kao i primjena tih podataka u konzervaciji ovog tipa resursa.						
Ishod učenja	Sposobnost samostalnog formiranja, obrade, analize i zaključivanja različitih vrsta podataka koji obrađuju pomenute nivoe diverziteta korištenjem pojedinih softvera, primjena odabranih metoda u procjeni diverziteta i njihova aplikacija u konzervacijske svrhe.						
Sadržaj predmeta							
Kolegij je strukturiran kroz slijedeće nastavne jedinice koje zahtijevaju prethodna znanja iz oblasti sistematike biljaka, genetike, populacijske biologije, dendrologije i ekologije, a prvenstveno se odnose na biljne vrste šumskih ekosistema:							
- Historijski kontekst diferencijacije i diverziteta populacije i vrste (mikroevolucioni, historijski i ekološki faktori) - Obrasci i klasifikacija oblika varijabilnosti - Faktori generiranja raznolikosti (od diferencijacije populacija do divergencije vrsta) - Divergencija u perifernim i marginalnim populacijama - Hibridizacija, poliploidija, uniparentalna reprodukcija kao izvori raznolikosti - Endemizam – kompleksni uzroci nastanka endema i klasifikacija endema - Metode valorizacije unutarvrsne i vrsne raznolikosti: morfološki <i>versus</i> molekularni <i>versus</i> citogenetički podaci - Analiza i obrada studija slučajeva autora koji su obrađivali različite oblike raznolikosti i kombinirali različite metode valorizacije - Unutarvrsna, vrsna raznolikost, endemizam i konzervacija							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	20	Seminari	30	Laboratorijski rad	20
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	30	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Arnold M.L. 1997. Natural hybridization and evolution. Oxford University Press, New York. MVSP ver. 13. 2007. Kovach Computing Services 2007. Leadley E., Jury S. 2006. Taxonomy and plant conservation. Cambridge University Press, Cambridge. Petit R.J., Hampe A. 2006. Some evolutionary consequences of being a tree. Annual Review of Ecology, Evolution and Systematics 37: 187 – 214. Quinn G.P., Keough M.J. 2002. Experimental design and data analysis for biologists. Cambridge University Press, New York. Sneath P.H., Sokal R.R. 1973. Numerical taxonomy. W.H. Freeman, San Francisco. Soltis D.E., Buggs R.J.A., Doyle J.J., Soltis P.S. 2010. What we still don't know about polyploidy? Taxon 59: 1387 – 1403. Suda J., Kron P., Husband B.C., travniček P. 2007. Flow cytometry and ploidy: applications in plant systematics, ecology and evolutionary biology. In: Doležel J., Greilhuber J., Suda J. (eds.): flow cytometry with plant cells. Analysis of genes, chromosomes and genomes, pp. 103-130. Wiley-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA, Weinheim. Thompson JD. 2005. Plant evolution in the Mediterranean. Oxford University Press, Oxford.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	

Prisustvo nastavi - konsultacije	10	
Seminarski rad	30	
Praktičan rad	20	
Završni ispit	40	
U k u p n o	100	55
Napomene:		

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO I HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		MORFOLOŠKE KARAKTERIZACIJE ODREĐENIH DRVENASTIH VRSTA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3026	II	izborni			6	47	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	doc. dr. Nedžad Bašić					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Upoznavanje studenata sa morfološko-komparativnim istraživanjima i interaktivno usvajanje neophodnih znanja i vještina u identifikaciji i determinaciji različitih drvenastih svojti.						
Ishod učenja	Osposobljenost studenata za samostalni rad u determinaciji drvenastih svojti na terenu i u laboratoriji, uz korištenje relevantnih literaturnih izvora i primjenu odgovarajućih istraživačkih metoda koje svoju aplikativnu primjenu nalaze u praksi.						
Sadržaj predmeta							
Uvod u problematiku morfoloških istraživanja biljaka Uzroci varijacije Taksonomija i nomenklatura Morfološki koncept vrste Izučavanje morfolologije vegetativnih i generativnih organa biljaka Analiza ukrasnosti pojedinih morfoloških svojstava Modeli komparativno-morfoloških istraživanja Izrada i primjene ključeva za identifikaciju vrsta Komparativno-morfolološka analiza odabranih drvenastih rodova i vrsta (praktična i teoretska analiza)							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	15	Praktični rad	30	Seminari	15	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	10	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	80	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Glimn-Lacy, J., Kaufman P.B. (2006): <i>Botany Illustrated: Introduction to Plants, Major Groups, Flowering Plant Families</i> . Springer, Science+Business Media Inc., New York. Hickey, M., King, C., Walters S. M. (1997): <i>Common Families of Flowering Plants</i> . Cambridge University Press. Krüessmann, G. (1976 – 78): <i>Handbuch der Laubgehölze I, II, III</i> . 2. Aufl. Berlin. Hamburg. Krüessmann, G. (1983): <i>Handbuch der Nadelgehölze</i> . 2. Aufl. Berlin. Hamburg Tatić, B., Petković, B. (1998): <i>Morfologija biljaka</i> . Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd. Vidaković, M. (1982): <i>Četinjače. Morfologija i sistematika</i> . JAZU, Naklada Liber. Zagreb. Ziegler, D. (1982): <i>Botanika-morfologija i fiziologija</i> . Školska knjiga. Zagreb.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				25		15	
Praktičan rad				35		20	
Završni ispit				30		15	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO / HORTIKULTURA			
PREDMET							
Naziv predmeta		SEKUNDARNI METABOLITI I NJIHOVA PRIMJENA					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3027	II	IZBORNI			6	60	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Fiziologija drveća					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Doc. dr. Fatima Pustahija				
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Tokom kursa će studenti biti upoznati sa glavnim grupama sekundarnih metabolita kod biljaka. Posebna pažnja će se posvetiti metodama determinacije i kvantifikacije sekundarnih metabolita kod drvenastih vrsta, kao i načinima upotrebe sekundarnih metabolita za potrebe šumarstva. Kurs definira glavne klase sekundarnih metabolita i njihove biosintetske puteve, metode za ciljanu proizvodnju sekundarnih metabolita, uz navođenje prednosti i nedostataka raznih metoda. Cilj kursa je da se omogući osnovno razumijevanje sekundarnih metabolita na temelju njihove strukture, biosinteze i biološke aktivnosti, te primjene određenih reprezentativnih spojeva u potrajnom gospodarenju prirodnim resursima.						
Ishod učenja	Tokom kursa će doktoranti steći osnovna znanja o strukturi, prisustvu, biosintezi, osnovnim karakteristikama i funkcionalnim ulogama glavnih grupa sekundarnih metabolita, kao i o bioanalitičkim metodama za njihovo analiziranje i primjenu, uključujući interpretaciju dobivenih podataka.						
Sadržaj predmeta							
Definicija i sistematika sekundarnih metabolita. Alkaloidi, antocijanini, emodini, fenoli, flavanoidi, kumarini, lignini, saponini, steroidi, tanini, terpenoidi. Važnost sekundarnih metabolita. Uvod u metaboličke puteve nekih grupa sekundarnih metabolita. Biohemijska taksonomija. Sekundarni metaboliti i populaciona struktura. Praktična primjena nekih od sljedećih metoda: <i>in vitro</i> produkcija sekundarnih metabolita; evaluacija antioksidativnih, antifungalnih i antitumorskih svojstava sekundarnih metabolita; alelopatška djelovanja sekundarnih metabolita: ekološki herbicidi i pesticidi.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	10	Seminari	30	Laboratorijski rad	30
Konsultacije		Ostalo (navesti)		Samostalni rad	50	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Taiz L, Zeiger E. 2010. Plant Physiology, 5 th ed. Sinauer Associates, Sunderland, USA. Kozlowski TT, Pallardy SG. (eds.). 1997. Physiology of Woody Plants. Academic Press, San Diego, CA, USA. Dey PM, Harborne JB. (eds.). 1997. Plant Biochemistry. Academic Press, London, UK. Madhava RAO KV, Raghavendra AS, Janardhan Reddy K. (eds.). 2006. Physiology and Molecular Biology of Stress Tolerance in Plants. Springer, Dordrecht, The Netherlands. Blum U. 2011. Plant-Plant Allelopathic Interactions. Phenolic Acids, Cover Crops and Weed Emergence. Springer, Springer Science+Business Media. Reigosa MJ, Pedrol N, González L. (eds). 2006. Allelopathy. A Physiological Process with Ecological Implications. Springer, Dordrecht, The Netherlands.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije							
Seminarski rad				50		30	
Praktičan rad				30		15	
Završni ispit				20		10	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Student će usmeno predstaviti neki već objavljeni istraživački članak, koji će mu biti osnova za nastavak istraživanja. Također, student će objasniti glavne teme kursa, pokušavajući iskazati kritičku misao i svijest o datom području istraživanja.							

U zavisnosti od potreba doktoranta, obrađivti će se teoretski i praktično neke od bioanalitičkih metoda.

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		METODE PRIKUPLJANJA I ANALIZE FITOCENOLOŠKIH PODATAKA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3028	II				6	32	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Metode i tehnike naučno-istraživačkog rada Primijenjene multivarijacione analize					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	prof. dr. Sead Vojniković					
	Učesnici u nastavi	prof. em. dr. Vladimir Beus					
Ciljevi predmeta	Naučiti studenta da ovlada metodama, prikupljanja podataka - uzorkovanja biljnih zajednica, načinima analize i klasifikacije fitocenoloških podataka.						
Ishod učenja	Student će biti osposobljen da samostalno izučava šumske biljne zajednice, aplicira klasične i savremene metode istraživanja, piše naučne radove i projekte i koristi i proširuje postojeći sintaksonomski hijerarhijski sistem u funkciji potrajnog gospodarenja šumskim ekosistemima.						
Sadržaj predmeta							
Uvod Definisanje pojma fitocenoza - biljna zajednica Fitocenološki snimak kao metod uzorkovanja Mjere određivanja učešća, brojnosti, pokrovnost i količine biomase biljnih vrsta Klasične klasifikacije vegetacije putem sitetske tabele Savremeni alati i metode za analizu fitocenoloških podataka Analiza specijskog i ekosistemskog biodiverziteta Vegetacijska stuktura, klasifikacijske jedinice i sistemi Kartiranje šuma i šumskih staništa Nučna i praktična važnost istraživanja biljnih zajednica							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	-	Praktični rad	20	Seminari	20	Laboratorijski rad	-
Konsultacije	10	Ostalo (navesti)	-	Samostalni rad	100	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Mueller-Dombois, D. (2002) Aim and Methods of Vegetation ecology; Blackburn press, New Jersey; van der Maarel, E. et Franklin, J. (eds.) (2012): Vegetation ecology; Wiley-Blackwell; Kimmins, J.P. (2003): Forest Ecology; Department of Forest Sciences, University of British Columbia; Magurran, A.E. et McGill, B.J. (2011): Biological Diversity – Frontiers in Measurment and Assessment; Oxford Univeristy Press; Vukelić, J. (2012): Šumske vegetacija Hrvatske; Sveučilište u Zagrebu; Državni zavod za zaštitu prirode Hrvatske.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				50		15	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				20		25	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO / HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		ANALITIKA SEKUNDARNIH METABOLITA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3029	II	IZBORNI			6	60	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Azra Tahirović					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Upoznavanje sa osnovnim tehnikama izolacije, separacije i identifikacije sekundarnih metabolita; upoznavanje s modernim instrumentalnim metodama u separaciji i kvantifikaciji ispitivanih analita.						
Ishod učenja	Poznavanje principa osnovnih tehnika u izolaciji i separaciji sekundarnih metabolita od interesa; osposobljavanje doktoranta da izvrše pravilan izbor metode i da praktično primijene odgovarajuću tehniku; poznavanje principa kvantitativne analize i interpretacije rezultata.						
Sadržaj predmeta							
Klasifikacija separacionih metoda sekundarnih metabolita. Podjela, opšti principi i uređaji za odabrane metode destilacije, ekstrakcije, hromatografije, elektroforeze, centrifugiranja. Osnovni principi kvalitativne i kvantitativne analize sekundarnih metabolita. Principi i podjela hromatografskih metoda. Hromatografija na koloni, hromatografija na papiru, hromatografija na tankom sloju (TLC), ionoizmjenjačka hromatografija, gel-hromatografija. Moderene instrumentalne metode analize u separaciji i kvantifikaciji sekundarnih metabolita: UV/VIS spektrofotometrija; hromatografija – gasna i tečna visoke efikasnosti. Podjela metoda, princip analize, obrada i interpretacija rezultata kao i primjena metoda, bit će obrađena.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad		Seminari	30	Laboratorijski rad	30
Konsultacije		Ostalo (navesti)		Samostalni rad	60	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Rapić, V. (1994): Postupci pripreve i izolacije prirodnih organskih spojeva. Školska knjiga, Zagreb. Mohrig, J.R., Hammond, C.N., Morrill, T.C., Neckers, D.C. (1998): Experimental organic chemistry. W.H. Freeman and Company, New York. Sampietro, D.A., Catalan, C.A.N., Vattuone, M.A. (2009): Isolation, identification and characterization of Allelochemicals/Natural Products. Science Publishers, Einfeld, USA. Skoog, D.A.; West, D.M.; Holler, F.J. (1999): Osnove analitičke kemije. Školska knjiga Zagreb. Sakrer, S.D., Latif, Z., Gray, H.I. (2008): Natural products isolation. 2nd edition, Humana Press, Inc. USA. Harborne, J.B. (1998): Phytochemical Methods: a guide to modern techniques of plant analysis. Chapman & Hall, London, UK. Raaman, N. (2008): Phytochemical techniques, New India Publishing Agency, India.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije							
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				30		15	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene: Zavisno od interesa doktoranta, u okviru teorijske i praktične nastave biće obrađene neke od ponuđenih tematskih oblasti.							

Matična oblast – Uzgajanje šuma i urbanog zelenila

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		TEHNIKE OBNOVE ŠUMA I SMJENA GENERACIJA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3030	II	IZBORNI			6	60	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Prof. dr. Faruk Mekić				
	Učesnici u nastavi		-				
Ciljevi predmeta	U stručnoj literaturi koriste se termini pomlađivanje i obnavljanje. Pojam pomlađivanje karakterizira kako aktivnosti smjene generacija tako i njihov rast i razvoj, dok se s druge strane pojmom obnova razumije samo proces smjene generacija u šumi. Stoga je i cilj ovog predmeta upoznati se sa dva fenomena i usvojiti nova saznanja.						
Ishod učenja	Kako to već iz prirodnih šuma znamo, uzgajanje šuma poznaje dvije osnovne forme silvigeneze (u cjelini gledano karakterizira se kroz vrstu i način obnove i kroz razvoj): 1. Spontano neprekinuto obnavljanje, koje se karakterizira kroz preborno gospodarenje 2. Obnova šuma u obliku jasne smjene generacija i njihov razvoj u okviru kolektiva (npr. sistem femelšlaga). Jasnim uočavanjem razlika ova dva koncepta obnove kroz nova saznanja će se popraviti stanje naših šuma.						
Sadržaj predmeta							
Dva osnovna oblika razvoja šume; Opisi faza obnove (Definiranje podmladne površine; Zakonitost fiziološkog starenja; Obnova prašume; Prepoznavanje karakteristika starenja; Posljedice za obnovu šuma; Priroda uzgajanja šuma i regeneracija); Odluka o provođenju obnove (Vrednovanje proizvodnje na temelju učinka ili vrijednosti proizvoda; Kriteriji za utvrđivanje ekonomski optimalnog trenutka pomlađivanja; Šumskouzgojni i ekonomski period (trenutak) pomlađivanje; Posebni kriteriji za otpočinjanje hitne obnove; Značaj održivog razvoja); Modaliteti prirodne obnove (Ciljana hijerarhija; Obnova i biodiverzitet; Uzgajanja šuma i ekosistemski-orientirano gospodarenje; Tehnika obnove); Izbor načina obnove (Osnovi biologije razmnožavanja prirodne obnove šuma; Genetsko ekološka promišljanja pri izboru načina obnove); Ekologija obnove; Napredovanje obnove; Izbor i način oblika sječe; Obnova po konceptu švajcarskog femelšlaga.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	15	Seminari	5	Laboratorijski rad	10
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Anders, S., 1974: Untersuchungen zur Klärung ökologischer Möglichkeiten und Grenzen der Fichtenverjüngung in den sächsisch-thüringischen Mittelgebirgen mit Hilfe von Pfadenkoeffizienten. Diss. Techn. Univ. Dresden. 161 S; Bazzigher, G., Schmid, P., 1969: Sturmschäden und Fäule. Schweiz. Z. Forstwes. 120, 10: 521-534; Biber, P., 1996: Konstruktion eines einzelbaumorientierten Wachstumssimulators für Fichten-Buchen-Mischbestände im Solling. Ber. Forschungszentrum Waldökosysteme, Reihe A, Bd. 142, Göttingen, 252 S; Brang, P., 1996 : Experimentelle Untersuchungen zur Ansamungsökologie der Fichte im zwischenalpinen Gebirgswald. Diss. ETH-Z Nr. 11243. Beih. Schweiz. Z. Forstwes. Nr. 77, Zürich, 375 S; Burschel, P., Huss, J., 1987: Grundriss des Waldbaus. Parey Studientexte 49, Parey, Hamburg & Berlin, 352 p. 2. Aufl. 1997, 488 S; Hussendörfer, E., 2001: Beitrag zum Thema: .Nachhaltigkeit genetischer Variation durch naturnahe Waldwirtschaft.; dargestellt am Beispiel der Weisstanne (<i>Abies alba</i> Mill.). Habilitationsschrift ETHZ, 135 S. König, A., 1995: Sturmgefährdung von Beständen im Altersklassenwald ; Ein Erklärungsmodell. Sauerländer.s, Frankfurt a.M., 194 p. Leibundgut, H., 1981: Die natürliche Waldverjüngung. Haupt, Bern, 107 S. Mayer, H., 1992: Waldbau auf soziologisch-ökologischer Grundlage. 4. Auflage. Fischer, Stuttgart und New-York, 522 S; Schütz, J.-Ph., 1999a: Naturnaher Waldbau gestern, heute, morgen. Schweiz. Z. Forstwes. 150: 478-483.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		10	

Praktičan rad	20	10
Završni ispit	50	30
U k u p n o	100	55
Napomene:		

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO			
PREDMET						
Naziv predmeta		UZGAJANJE I DIVERZITET PRIRODNIH ŠUMA				
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3031	II	IZBORNI		6	30	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Šuma i klimatske promjene				
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Ćemal Višnjić				
	Učesnici u nastavi	Prof. dr. Faruk Mekić				
Ciljevi predmeta	Da studenti ovladaju pojmovima koji su vezani za prirodne sastojine te razviju sposobnost promatranja, logičkog zaključivanja i donošenja odluka koje će optimirati razvoj određenog tipa šume.					
Ishod učenja	Studenti će biti u stanju da definišu i opišu prirodnu sastojinu, da jasno prave razliku između prirodnih sastojina i onih koje je uticaj čovjeka znatno izmijenio, da odaberu i optimiraju postupke njege i obnove takvih sastojina, navedu prednosti i nedostake različitih postupaka njege prirodnih sastojina. Da donose strateške odluke kod izrade dugoročnih planova uzgajanja šuma					
Sadržaj predmeta						
Konceptcija prirodnoga pristupa uzgajanju šuma u teoriji i praksi. Prirodne šume dinarskog gorja. Mješovite šume bukve i jele sa smrčom, montane šume bukve. Komparativna analiza strukture i teksture prašuma srednjeevropskog područja. Metode istraživanja prašuma. Neki rezultati istraživanja prašuma i mogućnosti primjene u konceptu prirodnoga pristupa uzgajanju šuma. Različite strategije, programi i oblici gospodarenja šumom u skladu s prirodnim načelima. Komparativna analiza prašume i šume gospodarene po prirodnim načelima. Strukturne karakteristike i diverzitet prašume i prirodne šume. Podmlađivanje šuma u cilju održanja prirodne strukture i diverziteta. Svjetlo kao faktor podmlađivanja, Njega prirodnih sastojina. Sukcesija vegetacije i diverzitet. Uticaj načina gospodarenja na diverzitet šumskih ekosistema.						
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)						
Nastava	10	Praktični rad	10	Seminari	20	Laboratorijski rad
Konsultacije	10	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	100	UKUPNO
						150
OBAVEZNA LITERATURA						
Anić, I., 2004: Prašume i njihovo značenje za gospodarenje šumama u Hrvatskoj. Glasnik zaštite bilja, 6(27): 85–96, Zagreb.						
Korpel, Š., 1996: Razvoj i struktura bukovo-jelovih prašuma i njihova primjena kod gospodarenja prebornošom šumom. Šumarski list CXX (3 – 4): 203 – 209, Zagreb.						
Korpel, Š., M. Saniga, 1995: Prirode blizke pestovanie lesa. ISBN 80-88677-30-0, 158 str., Zvolen.						
Leibundgut, H., 1982: Europaeishe Urwaelder der Bergstufe. Bern – Stuttgart.						
Matic, S., B. Prpic, I. Anić, M Oršanic, 2003: Bukove prašume. U: Obicna bukva u Hrvatskoj, Akademija šumarskih znanosti, 414 – 434, Zagreb.						
Pintarić, K., 1992: Uzgajanje šuma						
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE						
Kriterij		Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov		
Prisustvo nastavi - konsultacije		10		5		
Seminarski rad		20		10		
Praktičan rad		20		10		
Završni ispit		50		30		
U k u p n o		100		55		
Napomene:						

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		POLIVALENTNO UZGAJANJE ŠUMA					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3032	II	IZBORNI			6	60	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Faruk Mekić					
	Učesnici u nastavi	-					
Ciljevi predmeta	Osnovni razlog uvođenja ove discipline je osposobljavanje u definiranju koncepta shvatanja uloge šume u društvu u skladu sa općenitim gledanjem da su se zahtjevi od strane šumarstava u samom načinu gospodarenja sa šumama iz temelja promijenili.						
Ishod učenja	Povijesna studija o konceptu održivosti pokazuje da se od nekadašnjeg shvatanja da je šumarstvo samo puko obezbjeđenje industrije sirovinom (drvetom) do toga da se tim pojmom danas obuhvataju sve koristi koje pružaju šumski ekosistemi. Kada se razmišlja o odgovornosti ponašanja urbanih potrošača u odnosu na svoju okolinu, jasno je da se ovdje u određenom smislu radi o određenim suprotnostima. Ali čak i ako je funkcija proizvodnje drveta važna, u budućnosti bi održanje CO ₂ ravnoteže moglo čak postati još važnije. Kao glavni ishod učenja je da se shvati da je uloga šume po značaju kao fabrika proizvođača drvne sirovine na većini istraživačkih listi zauzela posljednju poziciju.						
Sadržaj predmeta							
Nova dimenzija održivosti, Značaj prilagodljivosti, Značenje pojma prirode, prije svega etička i emocionalna vrijednost, Pojam prirodnog uzgajanja šuma, Prirodnost kao funkcija prirodnih šumskih dinamika u prašumi, Odnos između prirode i njezinog očuvanja; Zahtjevi s obzirom na odmor; Zahtjevi s obzirom na očuvanje prirode; Šumskouzgojni instrumenti za strukturiranje šume; Definicija strukture-Heterogenost; Struktura u prašumi; Alternativa ništa ne činiti; Uzgajanje šuma i promjene u okolini; Konflikt ekologije i ekonomije; Principi polivalentnog uzgajanja šuma; Autoekološko uzgajanje šuma za BiH.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	15	Seminari	5	Laboratorijski rad	10
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Heydemann, B., 1982: Der Einfluss der Waldwirtschaft auf die Wald-Ökosysteme aus zoologischer Sicht. In: Waldwirtschaft und Naturhaushalt. Ergebnisse eines Symposiums auf Schloss Mainau. Schriftenr. Deutsch. Rates Landespf. 40: 926-944. Hütte, P., 1967: Die standörtlichen Voraussetzungen der Sturmschäden. Forstw. Cbl. 86 : 276-295. Kenk, G., 1990: Fichtenbestände aus Weitverbänden, Entwicklungen und Folgerungen. Forstwiss. Cbl. 109: 86-100. Knoke, Th., 1998: Analyse und Optimierung der Holzproduktion in einem Plenterwald- Zur Forstbetriebsplanung in ungleichaltrigen Wäldern. Forstl. Forschungsber. München Nr. 100/1998. 182 S. Korpel, S., 1995: Die Urwälder der Westkarpaten. Fischer, Stuttgart. 310 p. Leibundgut, H., 1982: Europäische Urwälder der Bergstufe. Haupt, Bern, 306 p. Leibundgut, H., 1990: Waldbau als Naturschutz. P. Haupt, Stuttgart, 123 p. Leimbacher, J., 1988: Die Rechte der Natur. Helbing & Lichtenhahn, Basel % Frankfurt a. M., 481 p.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		REVITALIZACIJA OPOŽARENIH POVRŠINA					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3033	II	IZBORNI			6	30	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Šuma i klimatske promjene					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Ćemal Višnjić					
	Učesnici u nastavi	Prof. dr. Faruk Mekić					
Ciljevi predmeta	Da se studenti osposobe za razumijevanje svih faktora koji dovode do pojave šumskih požara i posljedica koje iz toga proizilaze kao i adekvatne reakcije optimiranjem postupka revitalizacije opožarenih površina. Podizanje svijesti o zaštiti šuma od šumskih požara.						
Ishod učenja	Primjena teoretskih znanja na terenu. Timski rad i koordinacija aktivnosti u sistemu planiranja revitalizacije opožarenih površina. Da izrađuju strateške planove na prevenciji požara i sanaciji opožarenih površina.						
Sadržaj predmeta							
Ekološko uzgojni i sociološki aspekti revitalizacije opožarenih šumskih površina. Uzroci šumskih požara. Ugroženost šuma od šumskih požara. Analiza klime i vegetacije te rangiranje šumskih područja ugroženih od požara. Stanje površine nakon požara. Priprema površine za pošumljavanje. Izbor vrste za pošumljavanje. Tehnike sadnje sadnica na opožarenim površinama. Upotreba kontejnerskih sadnica. Plan sadnje. Mjere njege i zaštite zasađenih kultura. Izrada palanova za revitalizaciju opožarenih površina.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	5	Praktični rad	50	Seminari	10	Laboratorijski rad	10
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)	5	Samostalni rad	50	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Dengler A. (2006.) Waldbau auf oekologischer Grundlagen Lujčić, R. (1973.) Šumske melioracije, Beograd Mekić, F. (1998): Rasadnici i nasadi Španjol, Ž. (2005): Melioracije krša Višnjić, Ć. (2006): Auforstungen von sommertrocknenen Stnadorten mit heimischen Baumarten in Bosnien und Herzegovina							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				10		5	
Praktičan rad				30		15	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO - HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		POPULACIJSKA STRUKTURA ŠUMSKIH EKOSUSTAVA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3034	II	IZBORNI			6	60	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Dalibor Ballian					
	Učesnici u nastavi	-					
Ciljevi predmeta	Metode zaštite autohtone flore i faune vezane su za poznavanje populacijskih struktura svih živih organizama koji grade šumske genetske izvore. Stoga je cilj ovog kursa da pojasni kandidatima važnost poznavanja populacije i svih dinamičkih procesa koji se odvijaju u njoj.						
Ishod učenja	Kroz rad sa studentima, uvesti ih u problematiku populacije u šumarstvu i hortikulturi. Ukazati na teorijske i aplikativne vrijednosti populacijskih istraživanja koje omogućavaju bolje razumijevanje i upravljanje populacijskim strukturama šumskih genetičkih izvora.						
Sadržaj predmeta							
Uvod u populacijsku biologiju, struktura populacije; demografska struktura i životna snaga; adaptacija i prirodna selekcija; život i starosna zavisnost; životni ciklus. Varijabilnost i nasljednost. Tipovi svojstava; genotip i fenotip; nasljednost i okolišna varijabilnost; fenotipska plastičnost. Povezanosti neuravnoteženog stanja, slučajne oplodnje, genetičke grupiranosti i populacija; tok gena; genetički drift. Unutar vrsne interakcije. Populacijska dinamika. Demografski parametri; Trenutno stanje proizvodnje sjemena (potomstva) u populaciji; sjeme i tlo. Nepravilnosti i periodicitet uroda sjemena (ostavljanja potomstva); starost i stanje strukture. Metapopulacije. Rasprostiranje, metapopulacijska dinamika, invazijska širenja. Kompeticija i koegzistencija u populaciji. Oblici interakcije između biljaka; kompeticija: pokusi kompeticije; djelomični aditivni dizajn; korijenska i biljna kompeticija; ponovljene serije; aditivne serije i kompletni aditivni dizajn; poljski pokusi i difuzna kompeticija; kompeticija i prirodna selekcija; efekt simbioze u kompeticiji između biljaka. Životna povijest evolucije: spol; evolucija i spol; dugotrajna prednost; kratkotrajna prednost. Životna povijest evolucije: oplodnja i sustav oplodnje; inbriding depresija i samooplodnja; reprodukcijaska cijena muških i ženskog spola. Životna povijest evolucije: rađanje, reprodukcijaska vrijednost i starost; rast; smrt. Cijena i dobit klonskog rasta; model klonskog rasta; fiziologija integracije; razvoj.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	15	Seminari	5	Laboratorijski rad	10
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Silvertown, J., Lovett Doust, J.: Introduction to Plant Population Biology. Backwell science 1995; Geburek, t., Turok, J. (ed) Conservation and Menagement of Forest Genetic Resources in Europe. Arbora Publishers.2005; Ballian, D., Kajba, D.: Oplemenjivanje šumskog drveća i očuvanje njegove genetske raznolikosti. Zagreb-Sarajevo, 2011; Kajba, D., Ballian, D.: Šumarska genetika. Zagreb-Sarajevo, 2007; Baradat, Ph., Adams, W.T., Müller-Starck, G.: Population Genetics and Genetic Conservation of Forest Trees, Amsterdam, SPB Academic Publishing.; Publikacije EUFORGEN (www.euforgen.com); Vidaković, M., Krstinić, A.: Genetika i oplemenjivanje šumskog drveća, Liber, Zagreb, 1985.; Borojević, K.: Geni i populacija. Novi Sad, 1985; Frankham, R., Ballou, J., Briscoe, D.: Introduction to conservation genetics, Cambridge, 2002.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				20		5	
Praktičan rad				20		10	
Završni ispit				50		35	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO - HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		BIOTEHNOLOGIJA I GENETSKI INŽENJERING U ŠUMARSTVU I HORTIKULTURI					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3035	II	IZBORNI		6	60		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Dalibor Ballian					
	Učesnici u nastavi	Doc. dr. Faruk Bogunić					
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta biotehnologija u istraživanju šumskih genetičkih izvora je da pojasni suvremene trendove izučavanja varijabilnosti flore i faune, te primjenu dobivenih rezultata. Također da se studenti upoznaju sa osnovnim principima i dostignućima u proizvodnji genetički modificiranih organizama (GMO), njihovom primjenom i prijetnjama koje predstavljaju za autohtonu floru i faunu.						
Ishod učenja	Kroz rad sa studentima, uvesti ih u problematiku molekularno genetičkih istraživanja koja se vrše u svijetu i kod nas na flori i fauni. Student na kraju kursa treba da ima saznanja i mogućnosti da samostalno provodi istraživanja iz molekularne genetike flore i faune.						
Sadržaj predmeta							
Biotehnologije u funkciji istraživanja genetičke varijabilnosti na individualnoj i populacijskoj razini. Biokemijski i DNK biljezi. Izoenzimi u istraživanjima flore i faune i analiza izoenzima. Monoterpenska istraživanja. Osnovni principi molekularno genetičkih istraživanja. DNK u istraživanjima flore i faune. Unutar populacijske i međupopulacijske analize metodom DNK. Podjela metoda analize DNK, RAPD, AFPL, cpDNK, mDNK i rDNK. Svojstva DNK biljega i istraživanjima hortikulturnog drveća i grmlja. RFLP-polimorfizam duljine restrikcijskih fragmenta). AFLP (Polimorfizam umnoženih fragmenta). Mikrosateliti su regije DNK koje sadrže kratke segmente (2-6/8 parova baze). EST, parcijalna cDNK sekvenca. Tok genetičke informacije kod izoenzima. Mogućnosti primjene u izoenzima i DNK u populacijskoj genetici. Struktura i genetička varijabilnost drveća i grmlja. Genetička struktura populacije i od čega je ovisna. Mogućnosti primjene molekularnih analiza. Genetički inženjering i primjena transgenih biljaka. Manipulacija genetičkim materijalom. Osnove genetičkog inženjeringa. Kako može genetski inženjering biti primijenjen na flori i fauni. Koja svojstva su većinom podložna genetičkom inženjeringu.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	15	Seminari	5	Laboratorijski rad	10
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Ballian, D., Kajba, D.: Oplemenjivanje šumskog drveća i očuvanje njegove genetske raznolikosti. Sarajevo-Zagreb, 2011.							
Kajba, D., Ballian, D.: Šumarska genetika. Zagreb-Sarajevo, 2007.							
Borojević, K.: Geni i populacija. Forum. Novi Sad. 1986.							
Bajrović, K.; Jevrić-Čaušević, A.; Hadžiselimović: Uvod u genetičko inženjerstvo i biotehnologiju, 2004, Sarajevo							
Eriksson, G. & I. Ekberg: An Introduction to Forest Genetics. SLU Repro, Uppsala. 2001.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij		Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov			
Prisustvo nastavi - konsultacije		10		5			
Seminarski rad		20		5			
Praktičan rad		20		10			
Završni ispit		50		35			
U k u p n o		100		55			
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		REPRODUKCIONI MATERIJAL U HORTIKULTURI					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3036	II	IZBORNI			6	40	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Ćemal Višnjić					
	Učesnici u nastavi	Prof. dr. Faruk Mekić					
Ciljevi predmeta	Da produbi znanje o reprodukcijom materijalu i njegovom značaju za proizvodnju sadnog materijala. Omogućiti dalju diskusiju i istraživanje na polju reprodukcijom materijala.						
Ishod učenja	Identifikuju postojeća pitanja u polju reprodukcijom materijala i jasno izraze svoje mišljenje i stavove o njima. Jasno i razgovjetno demnostriraju svoja istraživanja u javnom okruženju.						
Sadržaj predmeta							
Značaj reprodukcijom materijala u hortikulturi. Ocjena kvaliteta reprodukcijom materijala u pogledu morfološko-fizioloških karakteristika, estetske vrijednosti i zahtjevnosti u proizvodnji. Kreiranje kriterija za ocjenu kvaliteta sjemena i sadnog materijala u hortikulturi. Izrada plana proizvodnje sadnog materijala za potrebe hortikulture. Planiranje proizvodnje. Tehnologija proizvodnje sadnog materijala. Proizvodnja sadnica u skladu sa potrebama tržišta. Izrada strateškog plana proizvodnje sjemena i sadnog materijala za potrebe hortikulture za općinu, kanton, entitet, državu.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	15	Praktični rad	20	Seminari	50	Laboratorijski rad	20
Konsultacije	5	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	40	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Mekić, F., 1998: Sjemenarstvo, Šumarski fakultet Sarajevo Mekić, F., 1998. Rasadnici i nasadi, Šumarski fakultet Sarajevo Kruessman, K., 1996: Baumschule, Ulmen Verlag Bartels, M. 2002: Pflanzenvermehrung, Eugen Verlag, Stuttgart							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				-			
Seminarski rad				60		30	
Praktičan rad				10		5	
Završni ispit				30		20	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		ARBORIKULTURA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3037		IZBORNO			6	30	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Ćemal Višnjić					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Da studenti ovladaju pojmovima koji se vezuju za arborikulturu, prepoznaju značaj parkovskih stabala i samostalno donose odluke koje su od značaja za očuvanje parkovskog zelenila.						
Ishod učenja	Nakon uspješnog završenja ovoga predmeta studenti će biti u stanju da uspješno rade kao nezavisni istraživači unutar oblasti arborikulture. Identifikuju postojeće probleme i daju konkretne odgovore i rješenja. Koordiniraju aktivnosti na zaštiti i očuvanju starih stabala. Provode neophodne analize i pišu strateške planove.						
Sadržaj predmeta							
Arborikultura u prošlosti i danas. Značaj arborikulture za čovjeka u urbanim sredinama. Stablo i njegove morfo-anatomske karakteristike. Metode za procjenu stanja stabla. Metode njege stabala, njega korijena, debla, krošnje. Stablo i stanišni uvjeti. Poboljšavanje stanišnih uvjeta za razvoj stabla. Konzervacija stabala. Izrada elaborata o vitalitetu i zdravstvenom stanju stabala u gradskom zelenilu sa prijedlogom mjera za sanaciju. Uspostavljanje kataloga stabala.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad	20	Seminari	20	Laboratorijski rad	5
Konsultacije	5	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	90	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Dautbašić i dr., 2010: Analiza stanja platana u Velikoj aleji „Ilidža-Vrelo Bosne“ sa prijedlogom sanacije, Šumarski fakultet Sarajevo Malek, K., 2006. Baumpfleger, Springer Verlag Višnjić, Ć., 2012. Podizanje i njega zelenila, skripta							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				-			
Seminarski rad				5			
Praktičan rad				50		25	
Završni ispit				45		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Matična oblast – Zaštita šuma i urbanog zelenila

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		DIJAGNOSTIKA I MONITORING ŠUMSKIH ŠTETNIKA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3038	II	IZBORNI			6	62	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Mirza Dautbašić					
	Učesnici u nastavi	Doc. dr. Osman Mujezinović					
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta da studenti steknu neophodna znanja o savremenim metodama dijagnostike i monitoringa šumskih štetnika.						
Ishod učenja	Predmet treba da omogući studentu samostalan rad na determinaciji vrsta, monitoringu ekonomski najznačajnijih vrsta šumskih štetnika, procjeni štete, prognozi pojave insekata i određivanju pragova njihove štetnosti.						
Sadržaj predmeta							
Kroz ovaj predmet kandidati se upoznaju sa načelima i metodama dijagnoze najvažnijih šumskih štetnika. Metode monitoringa najznačajnijih defolijatora, ksilofaga te potencijalnih alohtonih vrsta insekata i grinja različite su i prilagođene svakoj pojedinačnoj vrsti. Zadatak predmeta je također upoznati studenta sa osnovnim kvantitativnim parametrima populacija, njihovom dinamikom u prostoru i vremenu kao i metodama analize i procjene fluktuacija njihovih populacija. Poseban naglasak se daje analizi masovnih pojava šumskih štetnika na području naše zemlje i regije uz definisanje svih poznatih faktora i okolnosti koje su do njih dovele.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Dimić, N., Hrnčić, S., Dautbašić, M. (2013): Opšta entomologija, Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Mihajlović, Lj. (2008): Šumarska entomologija, Šumarski fakultet u Beogradu, Pedigo, L.P., Rice, M.E. (2008): Entomology and Pest Management. Prentice Hall. Hartman, G. i ostali (2007): Atlas šumskih oštećenja, ITD Gaudeamus. Jurc, M. (2005): Gozdna zoologija, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				10		5	
Praktičan rad				30		15	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		METODE UTVRĐIVANJA ZDRAVSTVENOG STANJA ŠUMA					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3039	II	IZBORNI		6	62		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	doc. dr. Osman Mujezinović					
	Učesnici u nastavi	prof. dr. Mirza Dautbašić prof. dr. Tarik Treštić					
Ciljevi predmeta	Upoznavanje studenata sa štetnim agensima – faktorima destabilizacije šumskog ekosistema i metodama koje se koriste za utvrđivanje njihovog uticaja.						
Ishod učenja	Osposobljavanje studenata za utvrđivanje štetnog djelovanja agenasa abiotske i biotske prirode na šumske ekosisteme upotrebom različitih metoda.						
Sadržaj predmeta							
Studenti se iz ovog predmeta upoznaju sa svim štetnim faktorima abiotske i biotske prirode koji mogu štetno djelovati na šumu. Upoznaju se detaljno s metodama utvrđivanja štetnog djelovanja abiotskih faktora (štetni klimatski faktori, štetni edafski faktori, plutanti) i biotskih faktora (glodari, korovi i čovjek). Posebna pažnja će biti posvećena metodama koje prate zdravstveno stanje šuma u kontekstu sukcesivnog djelovanja pojedinih štetnih agenasa i njihovom ulančavanju koje utiče na sušenje pojedinih vrsta drveća. Studenti se detaljno upoznaju sa načinima ocjene zdravstvenog stanja šuma na stalnim bioindikacijskim tačkama primjenom jedinstvene evropske metodologije za monitoring zdravstvenog stanja šuma.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Grupa autora (1981): Priručnik izveštajne i dijagnostičko prognozne zaštite šuma. Savez inženjera i tehničara šumarstva i industrije za preradu drveta Jugoslavije, Beograd. Vajda, Z. (1974): Nauka o zaštiti šuma, Školska knjiga Zagreb. Vajda, Z. (1983): Integralna zaštita šuma, SNL-Zagreb. Edmonds, R. L. et al., (2011): Forest Health and Protection. Waveland Press, Inc. Long Grove, Illinois. Hartman, G. i ostali (2007): Atlas šumskih oštećenja, ITD Gaudeamus. Costello, R. et al.,(2003): Abiotic Disorders of Landscape Plants A Diagnostics Guide, University of California, Agriculture and Natural Resources.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				10		5	
Praktičan rad				30		15	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		PROGNOZA ŠUMSKIH POŽARA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3040	II	IZBORNI			6	62	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti							
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	prof. dr. Mirza Dautbašić doc. dr. Osman Mujezinović					
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Cilj nastave iz ovog predmeta je osposobljavanje studenata u sagledavanju štetnog djelovanja šumskog požara, poznavanju savremenih metoda za prognozu nastanka požara.						
Ishod učenja	Osposobljavanje studenata za uspostavu kvalitetne prognoze nastanka šumskih požara.						
Sadržaj predmeta							
Studenti se iz ovog predmeta upoznaju sa integralnim pristupom u zaštiti šuma od požara, detaljno razlikuju i opisuju faktore koji utiču na rizik pojave požara, upoznaju sisteme za otkrivanje šumskih požara, definišu i obrađuju različite mjere borbe protiv požara, izrađuju planove za zaštitu šuma od požara, analiziraju i vrednuju štete od šumskih požara. Posebna pažnja se posvećuje metodama koje se odnose na prognozu šumskih požara.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	20	Seminari	10	Laboratorijski rad	
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Edmonds, R. L. et al., (2011): Forest Health and Protection. Waveland Press, Inc. Long Grove, Illinois. Johnson, E. A., Miyanishi, K., (2001): Forest Fires, Behaviour and Ecological Effects, Academic Press, London. Wade, M., E., Raish, C., Kent, B., (2008): Wildfire Risk, Resources for the Future, Washington, DC, USA. Kurbacki, N. P. (1968): Tehnika i taktika gašenja šumskih požara, Naučna knjiga, Beograd.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				10		5	
Seminarski rad				10		5	
Praktičan rad				30		15	
Završni ispit				50		30	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA			
PREDMET							
Naziv predmeta		LABORATORIJSKE TEHNIKE U DIJAGNOSTICI PATOGENA ŠUMSKOG DRVEĆA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3041	II	IZBORNI		6	30		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		prof. dr. Tarik Treštić				
	Učesnici u nastavi		-				
Ciljevi predmeta	Savladavanje osnovnih principa i tehnika za proučavanje mikroorganizama kao uzročnika bolesti šumskog drveća i grmlja.						
Ishod učenja	Polaznici koji uspješno okončaju studijski program kursa su osposobljeni da odaberu adekvatnu tehniku proučavanja mikroorganizama, izvrše izolaciju i provedu postupak identifikacije mikroorganizma.						
Sadržaj predmeta							
Rad u mikrobiološkoj laboratoriji Mikroskopski preparati i mikroskopiranje Bojenje mikroorganizama Hranjive podloge i uzgoj mikroorganizama Čiste kulture i rast mikroorganizama Identifikacija mikroorganizama Molekularno-biološke metode u patologiji biljaka - Upotreba antitijela - Serološki testovi - Tehnike zasnovane na nukleinskim kiselinama							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	10	Praktični rad		Seminari	10	Laboratorijski rad	50
Konsultacije	10	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Knežević-Vukčević, J. I Simić, D. (2009): Metode u mikrobiologiji. Univerzitet u Beogradu - Biološki fakultet. Beograd Dhingra, O.D, Sinclaer, B.,J. (1995): Basic Plant Pathology Methods, CRS Press							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - konsultacije				0		-	
Seminarski rad				40		-	
Praktičan rad				40		-	
Završni ispit				20		-	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Matična oblast – Uređivanje šuma i urbanog zelenila

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA				
PREDMET							
Naziv predmeta		SATELITSKI SNIMCI U ISTRAŽIVANJU URBANOG ZELENILA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta	ECTS bodovi	Kontakt sati			
DS 3042	II	IZBORNI	6	45			
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		DALJINSKA ISTRAŽIVANJA					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Prof. dr. Azra Čabaravdić					
	Učesnici u nastavi	Saradnik					
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je da upozna kandidate sa principima daljinskih istraživanja, te osnovnim i složenim tehnikama rada sa satelitskim snimcima kojim se mogu dopuniti i unaprijediti saznanja o prostornim i sadržajnim karakteristikama vegetacije na urbanim područjima i šire.						
Ishod učenja	Očekivani rezultati kursa su razumijevanje osnovnih principa daljinskih istraživanja, razvijanje znanja o mogućnostima integriranja u istraživanja vegetacije, te ovladavanje sposobnostima korištenja spektralnih podataka u klasifikaciji i procjeni kvantitativnih i kvalitativnih karakteristika vegetacije (izrada tematskih karata prostornih sadržaja).						
Sadržaj predmeta							
Pojmovi daljinskih istraživanja: objekat, elektromagnetna energija, senzor, platforma, snimak, analiza, interpretacija. Sistematska satelitska snimanja Zemlje. Principi satelitskog snimanja. Postupci procesiranja digitalnih snimaka: priprema snimaka, preprocesiranje i popravka snimaka, poboljšanje kvaliteta snimaka, analiza digitalnih snimaka, transformacija podataka, vegetacijski indexi, kombinovanje snimaka. Interpretacija satelitskih snimaka. Vizuelna i automatska klasifikacija. Metode i postupci klasifikacije snimaka. Algoritmi klasifikacije. Evaluacija tačnosti klasifikacije. Neparametrijske metode procjena kvantitativnih i kvalitativnih atributa vegetacije. Prezentacija rezultata primjene satelitskih snimaka u istraživanju vegetacije.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	38	Praktični rad	38	Seminari	30	Laboratorijski rad	
Konsultacije	22	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	22	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Pavlović, R., Čupković, T. i Marković, M. (2004) <i>Daljinska detekcija</i>. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Grujović, D. (2005) <i>Ortofoto tehnologija u funkciji uređenja ruralnog područja</i>. Magistarski rad. Beograd: Građevinski fakultet. Lillesand T.M., Kiefer R.W. and J. W. Chipman (2004) <i>Remote sensing and image interpretation</i>. Wiley and Sons, 763 str. Oluić, M. (2001) <i>Snimanje i istraživanje Zemlje iz svemira</i>. HAZU, Zagreb, 580 str. Fundamentals of Remote Sensing. Canada Centre for Remote Sensing. Dostupno na: http://www.ccrs.nrcan.gc.ca/ccrs/learn/tour/tour_e.html.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij		Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov			
Prisustvo nastavi - konsultacije		20		10			
Seminarski rad		20		10			
Praktičan rad		30		15			
Završni ispit		30		20			
U k u p n o		100		55			

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)											
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO ILI HORTIKULTURA											
PREDMET															
Naziv predmeta		PRIMJENA SATELITSKIH SNIMAKA U ŠUMARSTVU													
Šifra predmeta		Semestar		Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati								
DS 3043		II		IZBORNI		6	45								
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti			DALJINSKA ISTRAŽIVANJA												
Nastavnici i saradnici		Nosilac predmeta		Prof. dr. Azra Čabaravdić											
		Učesnici u nastavi		Saradnik											
Ciljevi predmeta		Cilj predmeta je da upozna kandidate sa principima daljinskih istraživanja, te osnovnim i složenim tehnikama rada sa satelitskim snimcima kojim se mogu dopuniti i unaprijediti saznanja o prostornim i sadržajnim karakteristikama šumske vegetacije.													
Ishod učenja		Očekivani rezultati kursa su razumijevanje osnovnih principa daljinskih istraživanja, razvijanje znanja o mogućnostima integriranja u istraživanja šumske vegetacije, te ovladavanje sposobnostima korištenja spektralnih podataka u klasifikaciji i procjeni kvantitativnih i kvalitativnih karakteristika šumske vegetacije (izrada tematskih karata prostornih sadržaja).													
Sadržaj predmeta															
Pojmovi daljinskih istraživanja: objekat, elektromagnetna energija, senzor, platforma, snimak, analiza, interpretacija. Sistematska satelitska snimanja Zemlje. Principi satelitskog snimanja. Postupci procesiranja digitalnih snimaka: priprema snimaka, preprocesiranje i popravka snimaka, poboljšanje kvaliteta snimaka, analiza digitalnih snimaka, transformacija podataka, vegetacijski indexi, kombinovanje snimaka. Interpretacija satelitskih snimaka. Vizuelna i automatska klasifikacija. Metode i postupci klasifikacije snimaka. Algoritmi klasifikacije. Evaluacija tačnosti klasifikacije. Neparametrijske metode procjena kvantitativnih i kvalitativnih atributa šumske vegetacije. Prezentacija rezultata primjene satelitskih snimaka u istraživanju šumske vegetacije.															
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)															
Nastava		38		Praktični rad		38		Seminari		30		Laboratorijski rad			
Konsultacije		22		Ostalo (navesti)				Samostalni rad		22		UKUPNO		150	
OBAVEZNA LITERATURA															
Pavlović, R., Čupković, T. i Marković, M. (2004) <i>Daljinska detekcija</i>. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Grujović, D. (2005) <i>Ortofoto tehnologija u funkciji uređenja ruralnog područja</i>. Magistarski rad. Beograd: Građevinski fakultet. Lillesand T.M., Kiefer R.W. and J. W. Chipman (2004) <i>Remote sensing and image interpretation</i>. Wiley and Sons, 763 str. Oluić, M. (2001) <i>Snimanje i istraživanje Zemlje iz svemira</i>. HAZU, Zagreb, 580 str. Fundamentals of Remote Sensing. Canada Centre for Remote Sensing. Dostupno na: http://www.ccrs.nrcan.gc.ca/ccrs/learn/tour/tour_e.html.															
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE															
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov									
Prisustvo nastavi - konsultacije				20		10									
Seminarski rad				20		10									
Praktičan rad				30		15									
Završni ispit				30		20									
U k u p n o				100		55									

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO			
PREDMET							
Naziv predmeta		METODE IZRADE ZAPREMINSKIH TABLICA I TARIFA					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3044	II	IZBORNI			6	62	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		Završen I i II ciklus studija studija					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta		Doc.dr. Besim Balić				
	Učesnici u nastavi						
Ciljevi predmeta	Sticanje teorijskih i praktičnih znanja o primjeni raznih metoda izrade zapreminskih tablica i tarifa						
Ishod učenja	Sposobnost i obučenost u izboru odgovarajućih modela za izravnanje empirijskih podataka radi izrade zapreminskih tablica, uvažavajući prednosti i ograničenja primijenjenih matematičkih funkcija koje se primijenjuju u izravnanju zavisnih varijabli.						
Sadržaj predmeta							
Uvod. Hronološki prikaz izrade zapreminskih tablica, njihova primjena i tačnost. Teorija obličnih brojeva i koeficijena oblika. Veza između obličnih brojeva i koeficijena oblika. Primjena zapreminskih koeficijena i obličnih brojeva. Metode konstrukcije zapreminskih tablica. Grafičke metode izravnjanja. Nomogramске metode izravnjanja. Analitički metod izravnjanja. Izbor tipa funkcije (argumenta). <i>Direktni metod izrade zapreminskih tablica</i> : Jednoulazne zapreminske tablice. Dvoulazne zapreminske tablice. Troulazne zapreminske tablice. Višeulazne zapreminske tablice. Metod zapreminskih tarifa. <i>Indirektni metod izrade zapreminskih tablica</i> : Izravnanje nepravog obličnog broja. Zavisnost nepravog obličnog broja od jedne nezavisne varijable. Zavisnost nepravog obličnog broja od dvije nezavisne varijable. Zavisnost nepravog obličnog broja od tri nezavisne varijable. Zavisnost nepravog obličnog broja od više nezavisnih varijabli. Testiranje tačnosti procjena zapremine stabala i sastojina pomoću zapreminskih tablica i tarifa. Primjena težina. Izrada tablica težina.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	30	Praktični rad	30	Seminari	20	Laboratorijski rad	
Konsultacije	20	Ostalo (navesti)	-	Samostalni rad	50	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Banković, S., Pantić, D. (2006): <i>Dendrometrija</i> . Šumarski fakultet, Beograd. Pranjić, A., Lukić, N. (1995): <i>Izmjera šuma</i> . Šumarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb. Špiranec, M. (1976): <i>Tablice drvnih mase jele i smreke</i> . Radovi, br.29.Šumarski institut Jastrebarsko. Zagreb.str.1-119. Bezjak, K. (1992): <i>Tablice drvnih masa cera, crnog bora i običnog bora</i> . Radovi, br. 5. Šumarski institut Jastrebarsko. str.1-229., Zagreb. Benko, M., Novotny, B., Vrbek, B., Szivovicza, L.(2000): <i>Volumne tablice hrasta medunca</i> . Radovi, br.8 - 2000. Šumarski institut Jastrebarsko. str.1-68., Zagreb. Bayerischen Staatsministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten (1990): <i>Hilfstafeln für die Forsteinrichtung</i> . S.1-334. Husch B. -T. W. Beers - J .A. Kershaw (2002): <i>Forest mensuration</i> , J. Willey and Sons, New York. Avery, Th.E., Burkhardt, H.E. (2002): <i>Forest Measurements</i> . 5th ed., McGraw-Hill, New York., Laar, v., A., Akça, A. (2007): <i>Forest Mensuration</i> . Springer.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij				Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi – konsultacije							
Seminarski rad				20		10	
Praktičan rad				30		20	
Završni ispit				50		25	
U k u p n o				100		55	
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)		Doktorski studijski program (III)					
		Naziv studijskog programa		ŠUMARSTVO					
PREDMET									
Naziv predmeta		PRIMJENA SAVREMENIH TEHNOLOGIJA U INVENTURI ŠUMA							
Šifra predmeta		Semestar		Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati		
DS 3045		II		IZBORNI		6	62		
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti			Završen I i II ciklus studija						
Nastavnici i saradnici		Nosilac predmeta		Doc. dr. Besim Balić					
		Učesnici u nastavi		Prof. dr. Azra Čabaravdić, doc. dr. Ahmet Lojo					
Ciljevi predmeta		Sticanje teorijskih i praktičnih znanja o mogućnosti primjene savremenih tehnologija u prikupljanju, obradi i interpretaciji informacija o šumskim sastojinama i većim šumskim kompleksima šuma.							
Ishod učenja		Stečena znanja omogućavaju produbljivanje znanja i širenje vidika u uskospecijaliziranim poslovima vezanim za oblast inventure šuma gdje se primjenom daljinskih istraživanja i GIS-a, u kombinaciji sa terestričkim metodama prikupljanja podataka, mogu dobiti pouzdani podaci kao osnova za planiranje, upravljanje i kontrolu u šumarstvu.							
Sadržaj predmeta									
• Uopšteno o nacionalnim i regionalnim inventurama u BiH i svijetu • Primjena daljinskih istraživanja i GIS-a u inventuri šuma • Primjena aerofotosnimaka u procjeni dendrometrijskih parameta sastojina ○ Mjerenje visina stabala u sastojini ○ Mjerenje dimenzije krošnji stabala ○ Procjena broja stabala (krošnji) u sastojini ○ Stepenn zastatosti zemljišta krošnjama stabala ○ Procjena starosnih (dobnih) razreda sastojina ○ Procjena stajališnog prostora za rast stabala ○ Procjena drvne zalihe ○ Procjena omjera smjese u sastojini ○ Izrada i korištenje sastojinskih karata • Fotointerpretacija u šumarstvu. ○ Pristup kod fotointerpretacije ○ Fotointerpretacioni elementi ○ Vizuelna fotointerpretacija ○ Interpretacijski ključ ○ Tačnost fotointerpretacije ○ Automatska fotointerpretacija ○ Osnove multispektralne klasifikacije • Nacrt plana izvođenja inventura šuma									
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)									
Nastava		30	Praktični rad		10	Seminari	30	Laboratorijski rad	
Konsultacije		30	Ostalo (navesti)		-	Samostalni rad	50	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA									
Pranjić, A., Lukić, N. (1995): <i>Izmjera šuma</i> . Šumarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb. Banković, S., Pantić, D. (2006): <i>Dendrometrija</i> . Šumarski fakultet, Beograd. Lojo, A., Balić, B., Mekić, F., Beus, V., Koprivica, M., Treštić, T., Musić, J., Čabaravdić, A., Hočevar, M. (2008): <i>Metodika druge inventure šuma na velikim površinama u Bosni i Hercegovini</i> . Radovi Šumarskog fakulteta u Sarajevu. Posebno izdanje br. 20. sveska1. str.1-156. Zöhrer, F. (1980): <i>Forstinventur</i> . Hamburg und Berlin. Shiver, B. D., Borders, B. E. (1996): <i>Sampling techniques for forest resource inventory</i> . New York, Chichester, Brisbane, Toronto, Singapore: John Wiley & Sons, Inc. Akça, A. (2001): <i>Waldinventur</i> . J.D.Sauerländer's Verlag. Frankfurt am Main. Avery, Th.E., Burkhardt, H.E. (2002): <i>Forest Measurements</i> . 5th ed., McGraw-Hill, New York. Husch B. - T. W. Beers - J.A. Kershaw (2002): <i>Forest mensuration</i> , J.Willey and Sons, NewYork. Kangas, A., Maltamo, M. (2006): <i>Forest Inventory. Methodology and Applications</i> . Springer, Netherlands. Köhl, M., Magnussen, S., Marchetti, M. (2006): <i>Sampling Methods, Remote Sensing and GIS Multiresource Forest Inventory</i> . Springer - Verlag Berlin Heidelberg.									

Laar, v., A., Akça, A. (2007): *Forest Mensuration*. Springer - Verlag Berlin Heidelberg.
 Albertz, J. (2007): *Einführung in die Fernerkundung*. 3.,aktualisierte und erweiterte Auflage.
 Tomppo, E., Haakana, M., Katila, M., Peräsaari, J. (2008):*Multi-Source National Forest Inventory*.
 Springer Science+Business Media B.V.

PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE

Kriterij	Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi - konsultacije	-	-
Seminarski rad	30	20
Praktičan rad	20	10
Završni ispit	50	25
U k u p n o	100	55

Napomene:

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		EKOLOŠKO-PROIZVODNE KLASIFIKACIJE ŠUMA					
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta			ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3046	II	IZBORNI			6	32	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-----					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Doc. dr. Ahmet Lojo					
	Učesnici u nastavi	prof. dr. Sead Vojniković					
Ciljevi predmeta	Ovladavanje problematikom ekološko-proizvodne klasifikacije šuma, kao osnova za postavljanje općih, proizvodnih i operativnih ciljeva gazdovanja šumama.						
Ishod učenja	Usvojena znanja iz metoda izdvajanja osnovnih, šumskorazvojnih i proizvodnih tipova šuma, te formiranja osnovnih planskih uređajnih jedinica šuma, pri različitim zahtjevima u gazdovanju šumama.						
Sadržaj predmeta							
- Ciljevi ekološko-proizvodne (EP) klasifikacije šuma, - Uslovi i kriteriji EP klasifikacija šuma, - Dosadašnji pristupi u EP klasifikaciji u BiH, - o EP klasifikacije u nacionalnim inventurama šuma, - o EP klasifikacije pri izradi šumskogospodarskih osnova - EP klasifikacije šuma u evropskim zemljama - o Evolucija EP klasifikacija šuma ▪ Fitocenološke klasifikacije šuma ▪ Tipološke klasifikacije šuma ▪ Uređajne klasifikacije šuma - Savremeni pristupi u klasifikacijama šuma (klaster analiza podataka), i metode provjere kvaliteta klasifikacija (diskriminantna analiza). - Ograničenja EP klasifikacijama (tahnički i prirodni)							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	20	Praktični rad	20	Seminari	30	Laboratorijski rad	
Konsultacije	10	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	70	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
Spisak literature će kandidati dobiti početkom kursa od pojedinih nastavnika. Literarni izvori su domaće i strane metodike korištene u provođenju inventura šuma, nacionalnih i lokalnih, u kojima su EP klasifikacije sastavni dio, kao i zakonska regulativa koja definiše EP klasifikacije prilikom izrade uređajnih planova gazdovanja šumama u BiH, te zemljama sa sličnim šumskim resursima (Austrija, Švicarska, Njemačka, Hrvatska, Srbija, Slovenija) Bucalo, V. (2002): Tipologija šuma. Univerzitet u Banjoj Luci, Šumarki fakultet. Stefanović, V. (1986): Osnovi tipologije šuma (skripta). Šumarski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo. Čirić, M., Stefanović, V., Drinić, P. (1971): Tipovi bukovih šuma i mješovitih šuma bukve i jele sa smrčom u Bosni i Hercegovini. Posebna izdanja, Šumarski fakultet i Institut za šumarstvo, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo. Stefanović, V., Popović, B. (1961): Tipovi šuma na verfenskim pješčarima i glincima u području istočne i jugoistočne Bosne. Radovi Šumarskog fakulteta i Instituta za šumarstvo i drvnu industriju u Sarajevu; God. VI, Br. 6; Sarajevo Stefanović V., Beus, V., Manuševa, L., Pavlič, J., Petrović, M., Vukorep, I.: Tipovi šuma hrasta kitnjaka u Bosni i Hercegovini, Radovi Šumarskog fakulteta i Instituta za šumarstvo i drvnu industriju u Sarajevu; God. XX, Knj. 20; Sv 1-2; Sarajevo Stefanović V., Beus, V., Manuševa, L., Pavlič, J., Petrović, M., Vukorep, I. (1977): Tipovi šuma crnog i bijelog bora u Bosni i Hercegovini, Radovi Šumarskog fakulteta i Instituta za šumarstvo i drvnu industriju u Sarajevu; God. XX, Knj. 20; Sv 1-2; Sarajevo Stefanović, V., Burlica, Č., Dizdarević, H., Fabjanić, B., Prolić, N. (1977): Tipovi niskih degradiranih šuma submediteranskog područja Hercegovine, Šumarki fakultet i Institut za šumarstvo u Sarajevu, Posebna izdanje br. 11., Sarajevo Stefanović, V., et al. (1983): Ekološko-vegetacijska rejonizacija Bosne i Hercegovine, Posebna izdanja br. 17, Šumarski fakultet, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo.							

PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE		
Kriterij	Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov
Prisustvo nastavi - konsultacije	10	5
Seminarski rad	50	20
Praktičan rad	-	
Završni ispit	40	25
U k u p n o	100	55
Napomene: Seminarski rad na temu: EP klasifikacija u (jedna od stranih zemalja), i njene specifičnosti (u odnosu na domaću EP klasifikaciju šuma)		

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)				
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO				
PREDMET							
Naziv predmeta		INFORMACIONI SISTEM U ŠUMARSTVU					
Sifra predmeta	Semestar	Status predmeta	ECTS bodovi	Kontakt sati			
DS 3047	II	IZBORNI	6	40			
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		---					
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	Doc. dr. Ahmet Lojo					
	Učesnici u nastavi	Doc. dr. Mirza Ponjavić, doc. dr. Almir Karabegović					
Ciljevi predmeta	•Razumijevanje relevantnih pojmova i problema vezanih za razvoj i primjenu informacionih sistema u šumarstvu; •Upoznavanje sa potrebnim tehnikama i vještinama u dizajniranju i korištenju geoinformacionih sistema.						
Ishod učenja	Uspješni studenti, koji su tokom nastavnog perioda kontinuirano obavljali svoje obaveze, će biti osposobljeni da: •koriste dostupnu raspoloživu literaturu vezanu za razvoj i uspostavu informacionih sistema, •rješavaju probleme vezane za razvoj i primjenu geoinformacionih sistema.						
Sadržaj predmeta							
Uvod: Svrha i cilj izrade informacionog sistema, komponente šumarskog informacionog sistema. Iventurene baze podataka, baze podataka kao podrška u gazdovanju šumama, integralni informacioni sistem; Definicije, podaci i baze podataka. Hardverska podrška; Modeliranje informacija i geoinformacija: Modeliranje i ontologija. Procesi modeliranja. Modeli utemeljeni na poljima. Objektno-utemeljeni modeli; Strukture i pristupne metode: Opće strukture baza podataka i pristupne metode. Rasterske strukture. Tačkaste strukture. Linearni objekti. Kolekcije objekata; Arhitekture: Hibridne, integrisane i kompozitne arhitekture. Sintaktička i semantička heterogenost. Distribuirani sistemi. Distribuirane baze podataka. Lokacijski bazirano računarstvo; Interfejsi: Kartografski interfejsi. Geovizualizacija. Razvoj GIS interfejsa; Vrijeme: Vremenski informacioni sistemi. Prostorno-vremenski informacioni sistemi; Geoinformacioni sistemi i prostorno-vremenska analiza geoprostornih podataka.							
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)							
Nastava	25	Praktični rad	40	Seminari	40	Laboratorijski rad	
Konsultacije	15	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	40	UKUPNO	150
OBAVEZNA LITERATURA							
M. Ponjavić: Osnovi geoinformacija, GFS-Univerzitetski udžbenik, 2011. M.F. Worboys: GIS - A computing perspective, Taylor and Francis, 2004. P.A. Burrough, R.A. McDonnell: Principi geografskih informacionih sistema – prostorni informacioni sistemi i geostatistika, Građevinski fakultet Beograd (prevod B. Bajat, D. Blagojević) I. Heywood, S. Cornelius, S. Carver: An introduction to GIS, PEARSON Prentice Hall, 2006. Michael J. de Smith, Michael F. Goodchild, Paul A. Longley: Geospatial Analysis - A Comprehensive Guide to Principles, Techniques and Software Tools, Web version, 3rd edition, 2010.							
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE							
Kriterij			Bodovi	Minimalan broj bodova za uslov			
Prisustvo nastavi - konsultacije			10	5			
Seminarski rad			40	20			
Praktičan rad			20	10			
Završni ispit			30	20			
U k u p n o			100	55			
Napomene:							

Studijski program		Vrsta studija (ciklus)	Doktorski studijski program (III)			
		Naziv studijskog programa	ŠUMARSTVO			
PREDMET						
Naziv predmeta		DINAMIKA PRIRASTA ŠUMSKIH STABALA I SASTOJINA				
Šifra predmeta	Semestar	Status predmeta		ECTS bodovi	Kontakt sati	
DS 3048	II	IZBORNI		6	42	
Uslov - obavezno prethodno položeni predmeti		-				
Nastavnici i saradnici	Nosilac predmeta	dr. Aida Ibrahimspahić				
	Učesnici u nastavi					
Ciljevi predmeta	Unaprjeđenje i osavremenjavanje saznanja u oblasti prirasta (rasta) šumskih stabala i sastojina.					
Ishod učenja	Sposobnost kvantitativne i kvalitativne analize prirasta stabala i sastojina i kreiranje optimalnih rješenja u cilju povećanja nivoa produkcije i vitalnosti stabala i šumskih sastojina..					
Sadržaj predmeta						
Sadržaj predmeta je usmjeren na izučavanje dejstva ekoloških i antropogenih faktora na prirast (rast) šuma, njihovu stabilnost i produkciju u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Materija je organizovana u poglavljima:						
Stanišni faktori rasta.						
Morfologija i rast stabala.						
Struktura i rast (prirast) sastojina.						
Utvrđivanje proizvodnog potencijala staništa.						
Struktura, prirast i prinos šuma zavisno od šumsko-uzgojnih mjera.						
Promjene strukture i produkcije šuma i zroci promjena.						
OPTEREĆENJE STUDENTA (sati)						
Nastava	10	Praktični rad	30	Seminari	30	Laboratorijski rad
Konsultacije	30	Ostalo (navesti)		Samostalni rad	50	UKUPNO
						150
PREPORUČENA (OBAVEZNA) LITERATURA						
Assmann E. (1961): Waldertragskude. München.						
Gadow v.K., Hui G. (1999): Modelling Forest Development. Kulwer Academic Publishers.						
Gadow v.K. (2003): Waldstruktur und Wachstum. Beilage zur Vorlesung, Universitätsdrucke Göttingen.						
Kotar M. (2005): Zgradba, rast i donos gozda na ekoloških in fizioloških osnovah. Ljubljana.						
Kramer H. (1988): Waldertragslehre. Hamburg-Berlin.						
Pretzsch, H. (2001): Modellierung des Waldwachstums. Berlin.						
Pretzsch, H. (2009): Forest Dynamics, Growth and Yield. Springer.						
Schütz, J.-Ph., (2001): Der Plenterbetwald und weitere Formen strukturierter und gemischter Wälder. Parey Buchverlag Berlin.						
Vučković M., Stajić B. (2004): Zadaci i značaj istraživanja rasta i proizvodnosti šuma za ekologiju i šumarstvo. Glasnik Šumarskog fakulteta u Banjoj Luci 1, Banja Luka						
PROVJERA ZNANJA I OCJENJIVANJE						
Kriterij			Bodovi		Minimalan broj bodova za uslov	
Prisustvo nastavi - Konsultacije			10		10	
Seminarski rad			30		10	
Praktičan rad			35		10	
Završni ispit			35		25	
U k u p n o			100		55	
Napomene:						